

AZ ALSÓZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1908. SZEPT. HÓ 2-ÁN SÁROSPATAKON.
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

HÉZSER EMIL
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK, 1908.
NYOMTATTA RADIL KÁROLY A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Bálint Dezső
elválasztott esperes

Meczner Béla
egyházmegyei gondnok

elnöklete alatt:

Gecsey Péter
Zombory Gedő
Ölbey János
Hézsér Emil
Zitás Bertalan
Máthé Gyula
papi

Meczner András
Kóczán Miklós
Debreczeni Bertalan
Miklós Béla
Buza János
Tolcsvai Nagy Barna
Dr. Kovács Gábor
világi

tanácsbírák.

Zitás István
Keresztúry József
papi

Lábos Béla
világi

jegyzők.

Dr. Szánthó Elek egyházmegyei ügyész, Maklári Pap Miklós könyv-és levéltáros, Gagyai Károly, Matusz Mihály, ifj. Fövenyessy Bertalan, Demjén Kálmán, Szily József tanító képviselők. Abaházy József, Beszterczey Béla, Bogárdy Dániel, Bacskay Károly, Bartha József, ifj. Bálint Dezső, Csontos Gábor, Csorba Ferenc, Czike Ferenc, Danyi József, Erdélyi József, Farkas Lajos, Fürjész Tamás, Gecse Lajos, Horváth János, Hazay Béla, Horkay Barna, Janka Károly, Kajdy Menyhért, Kertész István, Kun Zoltán, Kónya József, Kenyeressy Árpád, Köröskényi István, Kovács Béla h., Miskolczy Endre, Nagy Károly, Pálóczy József, Pál Bertalan, Pósa Péter, Sallay Sándor, Szánthó István, Székely Imre, Tóth Ferenc, Török Andor lelkészek, mint egyházaik képviselői s nagyszámú érdeklődő közönség.

I.

AZ ESPERESI BEIKTATÓ ÜNNEPÉLY.

Az alsózempléni ref. egyházmegye 1908. év szeptember hó 2-ikán a sárospataki nagy templomban Bálint Dezső megválasztott esperest az egyházmegye összes tisztviselőinek, lelkészi karának és nagy számban megjelent egyháztagoknak jelenlétében a következő ünnepélyes cselekmények kíséretében iglatta be esperesi díszes hivatalába.

Reggeli félkilenc órakor a ref. torony harangjai az ünnepi szokásoknak megfelelőleg hívogatták az érdeklődőket ama külső mozzanataiban puritán egyszerűségű s mégis lélekemelő ünnepélyre, mellyel magyar református egyházunk a közbizalom által az egyházmegyék élére állított papi elnököt hivatalába beigtatja.

A harangozás ideje alatt megtelt a templom ünneplő közönséggel. Az első padokat a lelkészek, tanárok, tanítók foglalták el. Az egyházmegye tisztviselői a díszes úrasztalát körülvevő rácsozat mellett foglaltak helyet, egyházmegyei gondnok és papi főjegyző pedig közvetlen az úrasztala mellett.

A gyülekezet és a sárospataki egyházi énekkar alkalmi énekének elhangzása után Zombory Gedő, mint hivatalára nézve legidősebb tanácsbíró lépett a szószékbe s ott a következő költői tartalommal kitöltött, magas szárnyalású imádságot igazi benső buzgósággal mondotta el.

Jóságának és igazságának kútfeje mindenható Isten, mennyei Atyánk! Magasztalásodra gyűltünk össze hajlékodbán, azon te nagy jóságodért, hogy gondod volt minden időben földi gyermekeid szellemi életére s midőn prófétáid ihletett ajka elnémult sem hagytad magadat bizonyosság nélkül, hanem elküldötted a te szent fiadat, hogy lenne benne a már már elveszett lelkeknek élet és megmaradás. Dicsőíttessél mindenek felett azért, hogy mikor az önzés és tudatlanság sötét felhőket hajszolt a lelkek életére: te szólottál, hogy „legyen világosság és lőn világosság“ azon férfiakban, akik mint egykor apostolaid életöket is készek voltak oda adni az igaz

tudományért a te evangéliomodért s ők kezébe adták a népeknek a bibliát, hogy megismerjék a Krisztust. Magasztalunk Uram! hogy e tudmánynak, e drága kincsnek részesévé tettél minket is és annyi vészben és viharban fenntartottad s hisszük, hogy fenn is tartod a világnak végéig a te evangéliomi egyházadat. Boldogok vagyunk, hogy minket arra móltattál, hogy lennénk szolgálid, pásztorai a nyájnak s hirdessük a népeknek a te szent igazságaidat. A te szent szolgálid jöttek ide és hajolnak meg előtted, mert bánat és öröm egymást váltják fel lelkeinkben. Igen a bánat sötét felhője sziveinken, óh mert nincs szolgálidnak élén az aki évek hosszú során át fennen lohogtatta előttünk evangéliomod zászlaját; de örvendünk óh Atyánk, hogy a midőn a reszkető kar már aláhatnyatlott s koporsója felett bánatos lélekkel kérdezzük, ki jön az érdemesnek nvomába? Te szólottál „ne féljete” nem hagylak vezér nélkül titeket! És ifjú erős vállakra helyezted országodnak gondjait. Nézd csak Atyánk! akit mi, a te rendelésedből, bizalommal és szeretetből választottuk elsőnek magunk közül egyházaid élére, nézd mint szent buzgósággal szívében alázattal lelkében esedezik hozzád a te segítő kegyelmedért! Mert sok oldalú és nehéz nagyfontosságú kötelességekkel jár az esperesi megtiszteltetés. Szíve telve a legszentebb érzelmekkel, lelke nemes elhatározással, de érzi, hogy segedelmeddel mindent, anélkül nem tehet semmit. Atyánk! Istenünk! lásd itt vannak néped pásztorai és kérünk tégedet, hogy áldd és szenteld meg az oly szép egyetértéssel tett választásunkat, áldd meg őket esperesi teendőinek végzésére s a hivek buzgóságának ölesztésére, áldd meg az életnek és erőnek áldásával, tedd őt őrállóvá egyházunk szent jogainak megőrzésére, védelmezésére. Óh mert soha sem volt nagyobb szükség örködni az ősök szent hagyományai felett, mint most, mikor a sötétség harcra kelt a világosság ellen. Lengje őt körül azoknak a nagy és dicsőnek szelleme, kik inkább hordozták a gályák láncait, mint egy pereig is megtagadják lelkeikhez forrott szent meggyőződésüket. Hírt, dicsőséget, gazdagságot nagy munkájáért mi nem adhatunk neki, de találjon mindezekért kárpótlást szeretetiünkben, bizalmunkban, tartsd meg övéit, hogy ezek ragaszkodásából, hűségéből merítsen mindig tett erőt, ha lankad és fáradt leend. Tartsd meg egyházainkban a hitbuzgóságot és áldozatkészséget. Legyen úgy mint volt mindezeideig, hogy szegények bár, de büszkéek vagyunk arra, hogy templomainkban, iskoláinkban nincs egy parányi kő, amit oda nem néped a hívők áldozatkészsége tett. Élzed a lelkekben evangéliomod szent hitét, virágoztasd egyházainkat, hogy

abban hirdettessék szent fiad tudománya mindig tisztán és változatlanul. Terjeszd egyházunk igaz tudományát, hogy lélekben és igazságban imádjanak a föld kerekéségén minden népek. Tarsd meg alsóbb és felsőbb iskoláinkat és azok tanítóit és azt a szellemet, amely ezekből sugárzott ki, hogy ebben bontották ki mindenkoron szabadságunk dicső hősei a jog és szabadság annyi hősi vérrel felszentelt zászlaját. Tartsd meg hatalomnak ura e hazát, e nemzetet, mely fennmaradásáért, alkotmányáért annyit küzdött, szenvedett. Vidd diadalra szabadságunkat, apáinktól örökölt szent jogainkat. Lelked vezérelje a nemzet jobbait, áld meg a királyt, bölcs tanácsokkal, hogy szívén hordozza evangyeliomi egyházad ügyeit s népe boldogításában találja fel oly sokszor megvérzett szívének boldogságát. Elég volt már a köny, a vér s a szenvedés: adj boldogabb jövőt hazánknak, nemzetünk s evangyeliomi egyházadnak a Jézusért kérünk Ámen.

A nagy hatást keltett imádság után a gyülekezet a következő alkalmi éneket énekelte az új énekes könyvből :

Küldj áldást az őrállókra
Felséges Isten.
Szolgáidat ne hagyj köztünk magukra
Siess oltalmukra
Felségés Atya Isten !

Szent egyházad kormányzóit
Áldd meg Úristen.
Vezesse néped bölcs tanácsadóit
Az igaz, buzgó hit.
Felséges Atya Isten !

A hatalmas arányokban felzengő gyülekezeti ének elhangzása után Meczner Béla gondnok előadja az esperesi választás történetét s felhívja Bálint Dezső megválasztott esperest az eskü letételére. E felhívás után Hézsér Emil főjegyző előolvasta az E. T. által megállapított hivatalos esküt, melyet az új esperes benső megindulással mondott el s kötelezte magát egyházmegegyénk szolgálatára.

Az eskü elhangzása után Meczner Béla a nála megszokott melegséggel s közvetlenséggel a következőkben üdvözölte elnöktársát :

*Nagytiszteletű Esperes Úr!
Tisztelt Barátom!*

Az alsózempléni egyházmegye téged megérdemelt nagy kitüntetésben részesített, midőn a beadott szavazatoknak csaknem teljes számával esperesévé választott meg s ügyeinek vezetését, amelyet boldogult elődöd, nt. *Keresztury József* 12 éven át igazi ügyszere-ttel és nagy kötelességérzettel teljesített, e mai napon a te kezeidbe tette le.

A legszebb bizalom, a legnagyobb elismerés, az önzetlen szeretet és tisztelet bizonyítékát nyújtotta neked, eddigi nemes küzdésed jutalmául az egyházmegye közönsége, midőn kipróbált személyedet az egyházmegye élére állította.

En, mint az egyházmegye gondnoka, a választási mozgal-maktól távol tartottam magamat. Sem hivatalos állással, sem ennek méltóságával nem tartottam összeegyeztethetőnek, hogy a választás érdekében a legkisebb lépést is tegyek, mert — nézetem szerint — a választásnál, különösen midőn az egyházmegye fejei-ről, elnökeiről van szó, a közbizodalomnak nyíltan, minden külső befolyástól menten, önként kell megnyilatkoznia.

Jól esik tudnom, hogy épen ilyen volt a te megválasztatásod s jól esik bevallanom, hogy a te személyedben a közbizodalom az én lelkem választottját találta el.

Most, amikor itt az Isten színe előtt az egyházmegye szol-gálatára magadat mint esperest ünnepélyes esküvel felajánlottad, nemcsak hivatalos állásomból kifolyólag, mint elnöktársad, hanem mint régi gyermekkori tanulótársad, ifjúkori jó barátod is, szívem teljes melegével és szeretetével üdvözöllek.

De engedd meg, kedves barátom, hogy üdvözletemhez néhány kérő szót is csatolhassak.

Nagy. Esperes Úr, tisztelt Elnöktársam! Engem érzékeny vesztőség ért akkor, mikor szeretett elnöktársam, nt. *Keresztury József* esperes elhunyt. Őszintén tudtam becsülni az ő puritán jellemét s buzgósága és feddhetetlensége előtt — tudtommal — mindenki tisztelettel hajolt meg s egyházalkotmányunk iránt tanu-sított hűségét, akik csak félig ismerték is, bizonyára dicsérettel őrzik emlékezetökben. Ami ezek felett az én vesztőségemet igazolja, az a legpéldásabb egyetértés és egyöntetűség a kettős elnök-ség vezetésében, amit 12 éven semmi sem birt megzavarni vagy megbénítani, amit a nt. alsózempléni egyházmegye minden hiva-talos tagja — mint szen- és fültanú is igazolhat.

Arra kérlek tisztelt barátom, mint egyházmegyénk új esperesét, mint gyermek- és ifjúkori jó barátomat s mint elnöktársamat, hogy ez a mi multunk példa legyen a jövőre nézve és hogy amilyen bensőséges szeretettel és bizodalommal fogadlak én téged elnöktársamúl, épen olyan szeretettel és bizodalommal ajánlékozzál meg te is engemet együttműködésünk idejére nézve.

Hidd el nekem, tisztelt barátom, hogy az egyetértésre, a kölcsönös becsülésre és bizodalomra talán sohasem volt magyar református egyházunknak nagyobb szüksége, mint ma van, amikor akadnak egyének, akik a világi és lelkeszi elem együtttérzését, együttműködését szeretnék meglazítani, megbontani s ilyen módon egyházalkotmányunk bástyáin is réseket nyitni — az ólalkodó ellenség számára talán vagy legalább a benső meghasonlás előidézésére, amelynek veszedelmét aligha mérlegelték illő komolysággal és hagyományaink megbecsülésével. Arra kérlek t. barátom, hogy amilyen egyetértéssel kormányoztuk szeretett egyházmegyénket boldogult elnöktársammal: a szeretetnek és egyetértésnek ugyanaz a lelke tegye áldásossá, kívánatossá a kettőnk egyházi kormányzását is! Nézzük el — ha úgy kellene — egymás erőtelenségeit és egyesített erővel végezzük azt, amire külön-külön talán gyöngékek bizonyulnánk. Az egyetértés és szeretet lelke dicsőitse meg magát a mi erőtelenségünkben. Igazságra és békeségre való törekvés irányozzák kormányzói munkálkodásunkat.

Mint esperest s mint olyat, aki a legközvetlenebbül érülkőzik a gyülekezetekkel és azok vezető tényezőivel, a testvéri érzés, a krisztusi szeretet vezéreljenek szép pályádon, magas rendeltetésed útján!

Egyházmegyénk tagjait ne úgy tekintsd, mint akik alattad állanak, hanem mint veled egyenlő jogú szeretett testvéreidet. Ahol dorgálni, feddözni kell, ott légy — a jó rend érdekében — szigorú, minden elnézés nélkül; de ahol a mulasztás nem erkölcsi hibából származott, ott légy elnéző, atyailag tanácsoló s szenvedély és harag nélkül győzd meg a tévedezőt tévedéseinek szomorú következményei és büntetésre méltó volta felől s azután gyámolítsd, hogy megálljon és egy is el ne vesszen.

Légy szerető atyja, vezére egész egyházmegyénknek; légy szerető elnöktársam, légy szerető jó barátom nekem ezután is! A közös nagy kötelességek erősítsék köztünk a régi kapcsokat a magunk örömére, boldogságára s egész egyházmegyénk javára.

A mennyei Gondviselés adjon neked erőt, egészséget, kitarást és sok alkalmas időt nemes hivatásod példányszerű telj

téséhez s veled s általad egyházmegyénknék békességes és boldog fejlődést s anyagiakban és szellemiekben tartós virágzást és gyümölcsözést!

A köztetszéssel fogadott beszéd után Hézszer Emil papi főjegyző az egyházmegye nevében intéz szót megválasztott espereshez.

Elhangzott az eskü. Az eskü, amely téged az alsózempleni református egyházmegyéhez kapcsol. E pillanattól kezdve el vagy kötelezve egyházmegyénk vezéri szolgálatára. Szövetségre léptél velünk, ezt a szövetséget megpecsételted az eskü szentségével.

Ugy vagyunk mi ez ünnepélyes pillanatban mint a lakadalomban a vőlegény és menyasszony. Vággyal, édes kívánságokkal, szép reményekkel, himesábrándokkal eltelveáll a házas élet küszöbén a vőlegény, menyasszony. Te — mint ritka egyértelműséggel kiválasztott esperes — a vőlegény; egyházmegyénk a menyasszony, nagy reménytelésekkel eltelve várjuk a jobb a boldogabb jövődöt. De mint a vőlegény és menyasszony — később férj és feleség — az élet küzdelmeinek sokszor göröngyös, sokszor tövises térein felébrednek az édes álmok és ábrándok csalfa világából s tudára jutnak az élet nagy fakó prózájának, ugy a tisztességre emelt vezéreknek is el kell készülvén lenniök hasonló kiábrándulásra. Mert mindég voltak, vannak — s az emberi nagy, közös gyarlóság kifolyásaképen — lesznek is olyanok, kik a legjobb tudással sőt önfeláldozással végzett nagy értékű munkát csak kívülről s felületesen nézik, annak belbecsét csak fitymálják és lekicsinylik. Pedig semmi se könnyebb és olcsóbb multság mint azoknak bírálni kik reggeltől napestig ülnek a kapuban, hivalkodván és semmi sem nehezebb — és sok esetben lélekölőbb — mint dolgozni becsülettel, hiven s lelkiismeretesen még akkor is ha talán magunkra maradnánk, ha ne talán hátat fordítanának is azok, kik korábban mellettünk sorakoztak.

Ilyen sorsa volt igen sok esetben a közügyek munkásainak. Légy rá elkészülvén, hogy te sem fogsz tartozni a ritka kivételek közé. Lehet, hogy nem csalódot. Lehet, hogy elismerést aratsz? De azért csak acélozd meg lelkedet a nagy munkára, amely itt reád vár. Azonban jöjjön bármi, erősítsen téged az a tudat, hogy a lelkiismeretesen végzett munka megnyeri a jóknak elismerését és méltánylását.

Az a hit, hogy közöttünk is többen vannak azok, kik a munka igazi becsét ismerik és megbecsülik és az a remény, hogy

a jóra való munkások mindig melléd fognak sorakozni adjon neked erőt a terhek emelésére, fokozza kitartásodat és lelkesedésedet egyházi életünk bölcs kormányzatában.

Szükségünk van nekünk az erős kéz politikájára olyanra, melyet, a szeretet lelke vezérel, olyanra, mely falainkon belől az egyetértés megteremtésében fáradozik. Nagy szükség van erre, mert nehéz az idők járása felettünk.

Borúl a látóhatár. Sötét felhőket látok tornyosulni nemzeti életünk egén. A reakció sötét fellegeit. Hallom a távoli tompa dübörgést. A közelebbi vihar előjeleit. Látom azt a sötét felhőt mind jobban közelíteni. Látom itt és amott előtörni egyes villámnyelveket, hogy felgyútsák a felvilágosodás, a felekezeti jó békesség, testvéri egyesülés és szabadság szentséges templomát.

Nagy idők küszöbén állunk. A társadalmi forrongások legalább azt mutatják, mert hiszen a múltban is mindig a társadalmak izgatottsága előzték meg a nagy átalakulásokat.

Nem sötét agyrém az sem, hogy harcra készen kell állnunk, ha nem akarjuk, hogy elseperjenek bennünket ennek a földnek a színéről. Sötét alakokat láttunk feltünedezni országunk határain. Onnan üzték ki őket ahol a nemzeti szabadság és liberális haladás ellenségeiként ismerték fel őket. Ez a fekete had beférkőzi magát nevelő intézeteinkbe, kezébe keríti közgazdasági intézményeink fontos ágait, hogy bennünket kizsákmányolva koldússá tegyen. Koldússá tegyen jellemben, értelemben, anyagi javainkban.

Ebben a harcban, melyet ezzel a fekete sereggel meg kell vívnunk, ott kell lenni minden Magyarnek, aki hiva a szabadságnak és felvilágosodásnak, egy táborban kell lenni mindazoknak, akik ellenségei a sötétségnek és szolgaságnak.

Ebben a nehéz, mozgalmas időkben vetted kezeidbe egyházmegyénk kormánypálcáját. Ebben a harcban, mely előtted áll, bizony számíthatsz lelkes támogatásunkra számíthatsz arra, hogy ez a tisztikar — mely körülted sorakozik — minden egyház építő, nemes törekvésben, minden munkában, mellyel egyházi közéletünket erősíted, védelmezed, — rendíthetetlenül kitart melletted, hogy diadalra segítse nemes törekvéseidet.

Adjon neked az Isten — a magas egekből — kegyelmi erőt esperesi hivatalodnak folytatására. Áldjon meg téged az Úr, a világok alkotó Ura! a szeretetnek, békességnek, türelemnek, jóakaratságnak lelkével, ezek kísérvényezzenek mindenkor egyházkormányzói ösvényeden. Isten áldása legyen munkálkodásodon!

A főjegyző üdvözlő beszéde után a beiktatott esperes a kö-

vetkező érzelmenteljes szavakkal köszönte meg elnöktársának és az egyházmegye ref. közönségének a megválasztatásában kifejezést nyert kitüntető bizalmat:

Esperes a gondnok s főjegyző üdvözlétére a következőkben válaszol s ajánlja fel magát a szent szolgálatra:

Hálás köszönettel fogadom úgy a méltóságos gondnok, mint a nagytiszteletű egyházmegyei főjegyző úr üdvözlő szavait. Érzem, hogy mily fontos és magasztos rám nézve a pillanat, melyben magamat egy magasabb szolgálatra kívánom felajánlani. Érzem az Isten kéz érintését, mely engemet egy tekintélyes egyházmegyének jegyez el. Érzem, a nagy felelősséget, amely jöleső teherként nyomakodik gyenge vállaimra s mindezekkel szemben érzem erőm fogyatékoságát is s aggodalom fogja el lelkemet, hogy én a gyenge ember, a már hajlóra indult életkorban, miként fogok megküzdeni a nehézségekkel, amelyek próbára teszik az ifjú erőket is? — miként fogok megfelelni annak a végtelen nagyrabecsült bizalomnak, mellyel velem szemben egy tekintélyes egyházmegye nyilatkozott meg?

De szívem könnyebben luktet, keblembe visszatér a nyugalom látom az Isten kezét, mely idáig vezetet s nem hagy el ezután sem; hallom elnöktársam biztató szavait, hogy mellettem lesz tapasztalati bölcsességével, szívének jóságos indulatával; ime a diszes tisztikar s az én szeretett lelkésztársaim, kik nem kívánnak soha szigorú bíráim lenni, felajánlják támogatásukat, segítségüket.

Ebben a megnyugtató édes reményben indulok a nagy útra veletek s az én jóságos Istenemmel. Magamat a szent szolgálatra az esperesi hivatal viseletére készséggel felajánlom.

Az őszinte szavak elhangzása után esperes a közte s az egyházmegye között szövetség külső jeléül kezet fog az Úrasztalát körülvevő tisztikarral, amely cselekményre emelő hatással volt Bathó János főiskolai énektanár orgonakisérettel előadott magánéneke, mely művészi értékénél fogva szinte foglyul ejtette a szíveket. Ezalatt tünt fel a szószéken az esperes alakja s a műének elhangzása után a következő nagy ígéretektől ment, de reális egyházkormányzati elveket tartalmazó székfoglaló beszédet mondott el:

Kegyelem legyen veletek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és a mi Urunktól, a Jézus Krisztustól!

Ezzel az apostoli köszöntéssel köszöntelek, ezzel az apostoli áldással áldalak meg téged, keresztyén gyülekezet! Kegyelem és béke legyen veletek, kiknek vezetésére, kormányzására elhivattam! Kegyelem, Isten kegyelme legyen velem, ki a mai naptól fogva egyházaink vezetésével biztattam meg!

Mély megilletődéssel jöttem fel erre a szöszékre, honnan ez előtt 20 évvel mint ifjú az én szeretett gyülekezetem lelkipásztoraül ajánlottam fel magamat. Mély megilletődéssel állok most — mármár az öreg kor küszöbén — ez összesereglett gyülekezet előtt, hogy egy fényes multu, nagy kiterjedésű egyházmegyének ajánljam fel szolgálatomat. Érzem, hogy a jelen pillanat történeti fontosságú; érzem, hogy valami magasabb hatalom volt az, mely elfoglalt hivatalom útját egyengette. Láthatlan kéz szötte a titkos szálakat, láthatlan kéz műve, hogy ma itt állok előttetek és semmi egyebet nem mondhatok: „vettem az Úr parancsát és mentem, láttam kezének intését és jöttem.“ Az ő kezébe ajánlom magamat, Ő segített ekkoráig, Ő segítsen kegyelmesen ezután is!

* * *

Nagytiszteletű Egyházmegye! Mélyen tisztelt gyülekezet!

Midőn tudomásomra jutott, hogy a nt. alsózempléni egyházmegye egyházközségei az üresen maradt esperesi szék betöltésére nézve legnagyobb részben engem ajándékoztak meg bizodalmmal: titkon ajtómat behajtva, tusakodtam magammal, mint Jákób egykor a Jehova angyalával és a rám néző feladatok sok és nagy voltát mérlegelve s végig gondolva hivatali elődeim szép és diszes során: aggódás fogta el lelkemet.

A folszaporodott kötelességeket, a megnehezült idők kielégíthetlen követeléseit mind megforgattam elmémben s meg kellett volna hátrálnom a hálára kötelező nagy bizalom elől, ha eszembe nem jutnak az ószövetség nagy prófétái, akiknek mindnyájuknak isteni kegyelemre volt szükségük, hogy küldetésük útján megállhassanak és ha át nem rezdül az én lelkemen is amaz isteni biztatás, mint egykor a nagy apostolén: „*az én erőm az erőtlenségben dicsőítetik meg.*“

Erőtlenül ugyan, de nem isteni biztatás nélkül, törekeny cserépedény módjára, de nem belső elhatározás nélkül; nem ifjan ugyan, mint a szenvedések prófétája, de nem is reménység nélkül

ölelem keblemre itt az Isten színe előtt is az alsözempléni egyház-községek nagyobb részének felajánlott bizodalját és szívbéli könyör-géssel kérem az én jó Istenemet, hogy ha felém hajlította a válasz-tók gondolkozását és becsülését: tegyen engem méltóvá, érdemessé a sokak bizodaljára és dicsóítsa meg az ő erejét az én erőtlenségemben.

Mélyen tisztelt gyülekezet, szeretett testvéreim az Urban! Az esperesi sarlóra váró gabona bizony sok s az idők járása bizony nehéz!

Hallottátok imént elhangzott eskümet. Építő kanállal s védő fegyverrel állani anyaszentegyházunk kőfalain és megoltalmazni azt, mit elődeink vérrel, verejtékkel szereztek és építettek s nem vesztegetni az ősök szerzeményein, hanem munkás kézzel építeni, fejleszteni az ősi telket, az ősi házat; rendületlenül kitartani vészben, viharban; félelmetlenül megállni a kormányon s igazsággal tündökölni a bírói székekben s száz szemmel őrködni a gyülekezetek anyagi és szellemi jóléte felett s fáradhatlanul harcolni a jórend és békesség biztosítása végett s mindezt nem erővel, nem hatalommal, hanem a *szeretet lelkével* művelni: óh bizony ez nem közön-séges emberi feladat s nem az különösen a mostani viszonyok között.

A mostani viszonyok?! Mintha a legkisebb porszem is mozogni kezdene lábaink alatt. A világ lelke a maga telhetetlenségével mint bódító és sorvasztó szél fuval minden téren s behatol házainkba, iskoláink és templomaink szentelt falai közzé és pusztítja az emberek szívéből a régi csendet, békességet, a megelégedést s az Isten dolgai után való boldog epekedést. Bizony-bizony nagy éberséggel kell őrködnünk mindnyájunknak, hogy magunk is kísértetbe ne essünk.

Amit vallásosságnak, egyháziasságnak nevezünk, aminek annyi fenséges bizonyosságát ismerjük a multból, az is mintha pusztulóban volna; olyan formákat ölt, amelyekben alig ismerhető fel a lényeg, vagy amelyek alig is egyebek formáknál.

Szeretett lelkésztársaim! Az egyház hivatása a világ lelke ellen való harc volt az apostoli idők óta s az különösen a reformált egyházé kezdettől fogva. Ez a harc nem volt könnyű soha, tudjuk jól a történelemből; nem könnyű ma sem, tudjuk jól többnyire már a magunk tapasztalataiból is. De nem is azért avattattunk fel a küzdő egyház harcosaivá, hogy a nehezebb feladatok elől visszariadjunk s a pillanatnyi sikertelenség miatt lerakjuk a fegyvert. „*A mi harcolásunk fegyverei* — mondja az apostol — *nem*

testiek, hanem hatalmasok az Isten ellen emelt erősségek lerontására."

Én ezt a harcot, az ilyen fegyverekkel való harcot, az egyház szellemében a világ lelke ellen való birkozást itt az Isten szent színe előtt ünnepélyesen vállalom s bizodalommal kérlek szertett lelkésztársaim, hogy fogadjatok engem e tekintetben is vezéretekül.

* * *

A mostani viszonyoknak, a világ lelkének kell felróvnom az a bizonyos mérvü érzéketlenséget, vagy közönyösséget, amely itt-ott s néha ijesztő módon a magunk egyházi igazai körül jelentkezik. Jól látok-e vagy nem, de nekem úgy tetszik, mintha nem tudnánk féltékenyek és büszkék lenni arra a drága örökségre, amelyet nagy őseink hagytak reánk s amelyet dicső reformátoraink szereztek számunkra. A mindenféle ébredő vallásfelekezetek között mintha mi volnánk a legkevésbé éberek. Hitelveink s egyházalkotmányunk nagy becsét s történeti nagybecsülését mintha nem éreznők eléggé elevenen; könnyen engedünk, könnyen alkuszunk s a szabadságot összetévesztjük a szabadossággal. Távol legyen tőlem, hogy bárkit is kárhoztatnék, hibáztatnék ez ünnepélyes pillanatban, csak jelzem a bajt, amelynek terjedését nem szabad megengednünk s ellene válvetett erővel kell védekeznünk.

Szeretett lelkésztársaim! Én megesküdtem, hogy egyházunk hitelveinek és alkotmányának fenntartásában, védelmezésében és fejlesztésében hű leszek. Nagy boldogsága volna lelkemnek, ha ti engem e tekintetben is vezéretekül fogadnátok s velem együtt lelkesednétek vallásfelekezetünk igazságaiért.

Nem betűket értek én itt, hanem azt a lelket, amely hitelveinket szülte s egyházalkotmányunkat létrehozta; azt a lelket, amely megdicsőítette magát, nemzetünk és egyházunk történetében egyaránt; azt a lelket, amely hősokeket teremtett a szabadságnak, az emberi jognak és meglisztította a vallást a beléhurcolt és reátapasztott feleslegektől; azt a lelket, amelynek útját martirok vére és gályarabok verejtéke szentelte fel s amely Bocskayt, Bethlent és Rákóczy Györgyöt kemény tusára kényszerítette az Isten nevében zsarnokoskodó hatalmak ellen.

Szeretett testvéreim, munkatársaim! Végzetes szerencsétlenség az, ha a katona nem tud lelkesedni a zászlójáért s annak becsületéért. Egyházunk multjából dicsőség ragyog felénk s áldás árad szét egész nemzetünkre. A 20-ik század száz és ezerféle csá-

bitása sem lehet olyan erős, amely minket önmagunkkal való meg-hasonlás örvényébe sodorjon és egyházunk nagy hagyományainak tiszteletétől elszakasszon. Szerencs, Sárospatak, Tarcál, Bodrog-keresztúr itt fekszenek a mi egyházmegyénkben s ha a lelkiünk nem készítené bennünket egyházunk hitelveinek és alkotmányának szeretetére, a kövek és porszemek kiáltanának itt ellenünk. Én megölelem a Bocskay, Bethlen és Rákóczi-zászlót, lelkemmel meg-csökölöm azt, s meghalhatok százszor, de meg nem tagadom soha! Isten engem úgy segítjen!

A világ lelke ellen s anyaszentegyházunk igazaiért. Így sze-retrék előttetek járni az én jó Istenem segedelmével és a ti párt-fogásotok mellett.

* * *

Ami ezenfelül a mindennapi kisebb-nagyobb kötelességeket illeti, — ami az egyházmegye kormányzására, ebben a jó rendre, a békességes haladásra vonatkozik, arra nézve kevés mondani va-lóm lehet. Én, aki több év óta részesültem már abbau a szeren-csében, hogy közvetlenül figyelhettem s ellenőrizhettem az egyház-községek életét, ügyes-bajos állapotát: a jelenések könyvének író-jával mondhatom: „*Tudom a te dolgaidat, a te hitedet, szeretete-det, türeseedet, tudom a te nyomorúságodat, szegénységedet*“ s mi-vel mindezeket tudom: nem lesz nehéz a gyülekezetek órállóival együtt a talán szükséges gyógyszereket megtalálnom, görbesége-ket kiegyenlitenem, az ingadozókat, a tévedezőket mindhalálíg tartó hűségre megnyernem és a hűségben megtartanom.

De mindig csak együtt az órállásra hivatottakkal és soha nem egyedül és önkakarral. Egyházalkotmányunk szelleme paran-csolja, hogy tőlünk a zsarnokságnak még csak az árnyéka is messze legyen s minden dolgunkat a szeretet lelke igazgassa, irányítsa.

Mindig csak együtt s egy akarattal! A lelkész, tanító és a királyi pap egymást ölelve, egymást kézenfogva, egymást gyámo-lítva s a szent nép érdekeit egyesült erővel istápolva. Mi csak ebben a jelben győzhetünk. Jaj nekünk, ha akár új érdekek, akár új elméletek, akár az új idők forgó szelei megszakíthatják a mi szent egyességünket és meggyengíthetik anyaszentegyházunk vé-delméhez és építéséhez szükséges erőnket!

* * *

Szeretett testvéreim, munkatársaim! Ti hívtatok engem és én engedtem a ti hívó szavatoknak, noha nem tusakodás nélkül és nem aggodás nélkül. — Ismertetek eddig mint barátot, mint embert, lelkész és tanácsbíró; most ime elöttetek a lelkem egyikét vonásban, mint egyik vezéreteknek is. Boldog vagyok, hogy egyházmegyénk másik vezére régóta ismer engem, s én régóta szeretem, tisztelem és becsülöm őt. Gyermekkori édes emlékeink, boldog ifjúságunk s férfikorunk küzdelmei közel tartották egymáshoz szíveinket s szerencsésnek vallom magamat, hogy az ő kipróbált hűsége, bölcsessége, gazdag tapasztalása lehetnek az én erőtlenségem biztos támogatói az én jó Istenem kegyelme mellett.

Szeretve tisztelt barátom! e pillanattól fogva nagyrebecsült vezértársam! Itt az Isten színe előtt bizalommal kérlek, hogy mint haló poraikban is tisztelt elődeimet, segíts, tekints, gyámolíts engemet is az egyházvédő és egyházépitő munkában s egy akarattal, egy szívvel-lelélekkel küzdjünk az alsözempléni egyházmegye tisztességeért

Szeretett tanácsbíró társaim, lelkész és tanító barátaim, ti az egyháznak gondnokai, képviselői, akik egyen-egyen kiváló tényezői vagytok anyaszentegyházunk boldogulásának: ajándékozta meg engem eddig boldogan élvezett bizalmatokkal, mint esperest is s legyetek valamennyien őszinte szívvel munkatársaim, hogy úgy fényljk az alsözempléni egyházmegye világossága hogy mások is lássák és dicsőítsék a mennyei atyát. Fogadjátok irántam megnyilatkozott bizalmatokért, szeretetekért hálás köszönetemet.

A beigtatási ünnepélyes cselekményeket a következő gyülekezeti ének zárta be:

Áldd meg a te szent népedet
 Felséges Isten!
 Bocsásd ki mennyből a te szent lelkedet,
 Add ránk kegyelmedet
 Felséges Atya Isten!

II.

KÖZGYŰLÉSI ÜGYEK.

1. Meczner Béla gondnok bensőségteljes szavakkal üdvözölve elnöktársát, a templomban hivatalába beiktatott Bálint Dezső esperest, felhívja, hogy elnöki székét foglalja el, mire Bálint Dezső meleg szavakban mondott köszönetet az egyháznak és lelkésztársainak azért a kitüntető bizalomért, hogy öt 61 anya- és 10 leányegyház szellemi vezéréül elhívták,

a gyűlést megnyitottnak nyilvánította.

2. Az egyházak képviselőiben megjelent lelkészi és világi kiküldöttek igazoltatták s ezúttal megállapították, hogy a következő lelkészek maradtak el a gyűlésről: Verebélyi József, Berzeviczi Endre, Szilágyi Géza, Kiss Miklós, Kun Miklós, Sarkadi Nagy Antal, Órás Kálmán, Igaz József, Szöllösy József, Kovács János, Pecsénye András. Kik közül Igaz József, Berzeviczy Endre és Órás Kálmán elmaradásukat igazolták s igazolásukat a közgyűlés elfogadta.

Egyházmegyei közgyűlés figyelmezteti az elmaradt lelkészeket az 1904—7. E. T. I. t.-c. 55. §-a alapján alkotott s a f. évi tavaszi közgyűlésünk 24. sz. pontja alatt foglalt szabályrendeletre, az esperes pedig utasítatik, hogy a kötelességeiket elmulasztott lelkészekről beérkező jelentéseket 1909 év tavaszán tartandó gyűlésünkre terjessze be, amikor a mentségeknek az igazoló választmány által történendő elbírálása alapján a közgyűlés fog a bírság megállapítása felett határozni.

3. Olvastatott az 1908. május hó 18-án Miskolcon tartott szavazatbontó bizottság ülésének jegyzőkönyve.

1. Ebből kitűnik, hogy az *esperesi* hivatalra beérkezett 61

érvényes szavazat. Ebből Bálint Dezső 53, Ölbey János 2, Zombory Gedő 2, Hézsér Emil 4 szavazatot kapott. Ezek alapján *Bálint Dezső* megválasztott esperesnek jelentetett ki.

2. *Világi főjegyzői* hivatalra beadatott 61 érvényes szavazat, ebből dr. *Mitrovics Gyula* 43, Lábos Béla 12, dr. Szánthó Elek 3, ifj. Miklós Béla 2, Szük Ödön 1 szavazatot kapott; ezek alapján dr. *Mitrovics Gyula* általános szótöbbséggel világi főjegyzővé választatott.

3. *Papi tanácsbírói* hivatalra beadatott 61 érvényes szavazat; ebből Máthé Gyula 40, Horváth János 12, Bartha József 3, Czike Ferenc 2, Kazay Sándor 1, Fürjész Tamás 1, Abaházy József 1, Zitás István 1 szavazatot kapott, így *Máthé Gyula* általános szótöbbséggel papi tanácsbíróvá választatott.

4. *Papi aljegyzői* hivatalokra beérkezett 52 szavazat, ebből 1 — a tárkányi — érvénytelennek nyilvánított. A szavazatok következőleg oszlottak meg: Zitás István 34, ifj. Keresztury József 17, Pósa Péter 13, Székely Imre 7, Szöllősy József 7, Kenyeressy Árpád 4, Horváth János 3, Miskolczy Endre 2, Erdélyi József 2, Horkay Barna 2, Gecse Lajos 3, Bartha József 3, Farkas Lajos 1, Köröskényi István 1, Fürjész Tamás 1, Máthé Gyula 1, Olajos Pál 1 szavazatot kaptak, így általános szótöbbséggel csakis *Zitás István* választatott meg papi aljegyzővé. A két legtöbb szavazatot nyert ifj. *Keresztury József* és *Pósa Péter* között új választás rendeltetett el;

úgy ennek, mint a Bálint Dezső tanácsbírónak esperessé történt megválasztatása következtében megüresedett papi tanácsbírói állásnak betöltése érdekében szükségessé vált választási eljárásnak elrendelésével a helyettes-esperes bízott meg.

4. Gondnok felhívja azokat az új tisztviselőket, kik még az esküt nem tették le, a hivatalos eskü letételére.

Dr. Kovács Gábor világi, Máthé Gyula papi tanácsbíró, Zitás István és Keresztury József papi aljegyzők és dr. Szánthó Elek egyházmegyei ügyész hivatalos esküjöknek letétele után a gondnok által szívélyes szavakkal üdvözöltettek, mire dr. Kovács Gábor felesketett tisztársai nevében

legjobb tudásukat, legőszintébb jóakarataikat, és törekvésüket ajánlotta fel református egyházunk előbbvitelére és felvirágoztatása érdekében.

5. Azon alkalomból, hogy egyházmegyénk közszeretetésben és tiszteletben álló gondnokát, méltóságos Meczner Béla urat azzal a kitüntetéssel jutalmazta meg a legmagasabb királyi kegy a közügyek terén szerzett kiváló érdemeiért, hogy a örendiház tagjainak sorába emelte, a következő határozati javaslatot terjesztette elő Hézser Emil papi főjegyző:

Határozati javaslat.

Egyházmegyénk mindenkor örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy kifejezést adjon azon változhatlan tiszteletének, szeretetének és ragaszkodásának, mellyel méltóságos Meczner Béla gondnok úr egyházi közéletünk minden testületében tanusított lelkes és fáradhatlan tevékenységéért hálás szívvel adózik. A legkellemesebb kötelességet teljesítjük most, midőn meleg szívvel, a benső embernek igaz érzésével üdvözljük őt azon kitüntetésért, mely ezredéves alkotmányunk legmagasabb törvényhozóinak sorába emelte, hogy ott a születési és vagyoni kiválóságok, a közélet és a tudomány kiemelkedő alakjainak díszes csoportjában érvényesítse sokoldalú képességeit az általános nemzeti közérdek és közboldogulás javára és előbbvitelére. Ebben a kitüntetésben mi nemcsak a munkának, a nemes jellemnek megbecsülését látjuk, hanem látjuk — vagy legalább szívünk titkos sejtelmeivel érezzük — hogy ez a kitüntetés nemcsak egyéni érdemeknek, hanem a mi magyar református egyházunknak legmagasabb helyről történt méltatása. Egy lépés ez az annyira óhajtott vallásfelekezeti jogegyenlőség felé. Ez a kitüntetés első megnyilatkozása annak az elvnek, hogy a közjó előbbvitelére érdekében kifejtett munka bármily téren, bármily felekezeti határok közt — úgy alólról, mint a legfelsőbb körök részéről — megérdemli a külső elismerést is. Az a több mint két évtized óta végzett, fáradást, csüggedést nem ismerő lelkes munkásság, melyet szeretett gondnokunk egyházmegyénk, kerületünk, konventünk és zsinati törvényhozásunk termeiben kifejtett és tanusított,

az a féltő gond és aggodalom, mellyel egyházi alkotmányunk minden tagozatának kiépítését kísérte, az a szabadelvű — a folytonos haladás szolgálatában álló — szellem, mely minden téren való működését jellemezte, a legmagasabb királyi kitüntetésben méltó honorálását és elismerését nyerte el.

De engedje reméllenünk méltóságos gondnok úr, hogy eme kitüntetés mellett némi értéket tulajdonít annak a változást nem ismerő tiszteletnek és szeretetnek is, mely 21 év óta meleg érzéssel veszi körül gondnoki székében, mely — hogyha még lehetne — fokozottabb mértékben fogja kísérni tovább egyházkormányzói nagy horderejű munkájában.

Isten áldása legyen méltóságodnak törvényhozói és egyházépítő minden nemes törekvésén!

Egyházmegyei közgyűlésünk nagy örömmel és lelkesültséggel fogadta el a beterjesztett határozati javaslatot, élénk hangulattal adván kifejezést tisztelt és szeretett gondnoka iránt táplált változhatatlan ragaszkodásának.

6. Az alsózempléni ref. egyházmegye felirata a „Ne temere“ pápai encyklica megjelenése tárgyában:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Nagy megdöbbenéssel, szabadelvű lelkünk teljes felháborodásával látjuk azon jelenségeket, melyek a magyar állam területén a fekete kezű reakció vezérlete alatt újabb és újabb támadásokat intéznek a mi szabadelvű haladás jegyében megalakított minden intézményeink ellen, melyeknek szentélyét szerető gonddal hazafias fellángolással építették fel a különböző jelszók alatt, különböző pártkeretek között küzdő, de a haza javáért egyaránt lelkesülő hazafiak.

Az alkotmányos korszak életbeléptetésével a reakciós irányzatok eltemették, Azt hittük örökre. De a sötétség biénái újra kikaparták sírjából. Nem azért, hogy annak foszlányain vágódjanak, hanem hogy új életet suggeráljanak a kihült maradványokba. A felélesztési kísérlet úgy látszik sikerrel járt.

Életjelt adott magáról. Nemcsak megmozdult, hanem lázas tevékenységgel és nyíltsággal kezdte meg berendezkedését. Politikai társadalmi életünk vérkeringésében ott lüktet a reakció fekete vére. A gyöngék és gyávák kizsákmányolásával akarja megépíteni hatalmának nagyméretű palotáját. A mi szegényes viskóinkra vetettek szemet. Azokra a viskókra, melyek az állam hatalmas bástya falának tövében imitt-amott részünkre jutottak. Fáj nekik még az is, hogy úgy, ahogy tengődünk, hogy van még olyan zug, ahol szegényesen meghúzhatjuk magunkat.

Ime most a XX-ik században mikor azt reméltük, hogy az általános emberi haladás és felvilágosodás lobogó fáklyája el fogja égetni a haladásnak útjában álló mindazon döreségeket, melyek a sötét középkorból átszárnyaztak; mikor azt hittük, hogy az evolutio örök törvényének megfelelőleg új alapokon új élet fog támadni; a sírjából kiásott fekete reakció hódító hadjáratra indul.

Csúfosan kiűzték a franciák. Magyaránýú hadjáratot indítottak ellene a bigottizmus ős hazájában Spanyolországban. Menekülni kénytelen a cultur népek hazájából. Csak nálunk találja fel biztos otthonát. Zúdul be minden oldalról a kivertek fekete serege. A congregációk megrohanják az ipari vállalatokat, kezükbe kaparítják a gazdasági tőkét. Szerzetesek, apácák elfoglalják a nevelés terét és találnak itt édes otthont, állami gyámolítást.

Milyen tapasztalatokat szerezhetett a klerikalizmus a magyarországi protestantizmus helyzetére, a nemzeti közélet szelleméről, hogy alkalmasnak találta a „Ne temere“ pápai encyklicával arcúl ütni a nemzeti souverinitást, lábbal taposni az apostoli magyar király „placet“ jogát?! Mily vakmerő lekicsinylése a magyar állam erejének, hogy a vegyes házasságot ágyassággá lealacsonyító pápai encyklica hatálya csak is a magyar királyság területére terjed ki, míg a kényes Angol birodalomban továbbra is ugyanazon concordatum bír érvénnyel, melyet most a pápai hatalom időszerűnek látott Magyarországgal szemben felbontani.

Az apostoli király felségjoga a magyar állam tekintélye a vegyes házasságban élő sok ezreknek családi békessége követeli sőt parancsolja, hogy eme kívülről jött orvtámadás szigorú és erélyes kezekkel visszaveressék.

Felkérjük azért a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy a protestáns egyházaknak is eminens érdekében a vallás-

és közoktatásügyi miniszterhez ebben a szellemben tiltakozó feliratot intézni méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlés a Hézsér Emil által készített feliratot változatlanul és egyhangúlag magáévé teszi s a kerületi gyűléshez felterjeszteni határozta.

7. Szeptember hó 22-én tartandó egyházkerületi közgyűlésre egyházmegyénk képviselőjében hivatalból kiküldettek :

Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, Hézsér Emil papi főjegyző és tanácsbíró ; szavazat útján megválasztottak : Ölbey János, Zitás Bertalan papi, dr. Kovács Gábor, Kóczán Miklós, Nagy Barna világi tanácsbírók.

Póttag : Máthé Gyula papi-, Miklós Béla világi tanácsbírók.

8. Segélyosztó bizottság tagjaiul megválasztottak :

Ölbey János, Zitás Bertalan, Máthé Gyula papi-, Meczner András, Buza János, Miklós Béla világi tanácsbírók.

Póttagok : Gecsey Péter, Hézsér Emil.

9. ifj. Bálint Dezső meghívás útján megválasztott királyhelmei lelkész, Sipos József tiszaladányi, György Sándor legyesbényei, Nagy Dezső cigándi, Szombathy Dániel sóstófalvi, Oláh Béla vékei, Batta Kálmán leányvári tanítók s Radácsi Mariska sárospataki tanítónő

okmányaik átvizsgálása s esküjök letétele után beerősítették.

10. A közigazgatási államsegély mikénti felosztása tervezetének megalkotására kiküldött bizottság munkálatát

egyházmegyei közgyűlés elfogadja, amaz egyetlen módosítással, hogy a lelkészek gyűlési fuvardíja ne a közigazgatási államsegély, hanem egyházközségük terhe legyen.

11. Egyházkerületünk 1908. tavaszi jegyzőkönyve 66. pontjában a korcsmák vasárnapi csukvatartása ügyében nyilatkozatra szólítván fel az egyházmegyéket

közgyűlésünk az egyházkerület s az egyetemes konvent ez ügyben megindított mozgalomához a legszivesebb készséggel csatlakozik s erélyes föllépésük eredménye elé bizalommal tekint.

12. Kertész István bodroghalászi lelkészt ama kérésével, mely szerint az egyházkerület özvegy-árva gyámintézetbe belépés alól magát fölmentetni kéri.

Egyházmegye elutasítja s úgy belépési díja, mint évi járulékanak folyó év november 1-ig befizetésére kötelezi.

13. A beérkezett segélykérvények

a segélyosztó-bizottsághoz tételnek át.

14. Dr. Szánthó Elek ügyész ama jelentése, hogy a legyesbényei egyház 400 korona örökségének periratai hozzá áttéve nem lettek, mert a per már folyamatban van s az egyház érdekeit semmi veszély nem fenyegeti.

Tudomásúl szolgál.

15. Az 1907. évi őszi egyházkerületi gyűlés 34. számú jegyzőkönyve 6-ik pontjában felhívta egyházmegyénket, hogy vizsgáljuk meg az alsó- és felsőbereckii, bodrogkereszturi, mádi, kisorvágyi, perbenyiki, szerencsi, taktakenézi, vámosujfalusi és bodrogzsadányi állami iskolákat, hogy ezekben a vallástanítás megfelel-e az 1907. évi őszi egyházkerületi gyűlés 33. sz. alatt jegyzett vallásoktatási szabályrendeletnek?

Egyházmegyénk tavaszi közgyűlése alkalomával még nem volt abban a helyzetben, hogy ezekre vonatkozólag határozott adatokat terjeszthetett volna fel a kerületi közgyűléshez; miért

is utasította az iskolalátogató küldöttségeket, hogy folyó évi vizsgálataik alkalmával legyenek figyelemmel a múlt őszi egyházkerületi gyűlés 33. és 34. jegyzőkönyvi pontjaira. A tanügyi bizottsághoz beadott jelentések alapján egyházmegyénk jelenti, a főtiszteletű Egyházkerületnek, hogy az említett iskolákban a vallásos oktatás minden tekintetben teljesen megfelel ama kívánalmaknak, melyeket e tekintetben az egyházkerület által megalkotott szabályrendelet megkövetel.

16. 1907. évi őszi egyházkerületi gyűlés 38. sz. jegyzőkönyvének 4-ik pontjában felhívta egyházmegyénket, hogy tegyen intézkedést és jelentést afelől; mi az oka annak, hogy alsózemplében olyan feltűnően nagy az ismétlő iskolába nem járó tankötelesek száma?

Közgyűlésünk e tárgyban a következőket terjeszti elő: az ismétlő iskolák csekély számának oka legfőképen a közgazdasági viszonyokban keresendő. Ugyanis vármegyénk alsó területén a lakosságnak főfoglalkozása a szőlő és cukorrépa termelés. Az Amerikába vándorlás következtében megfogyatkozott munkások pótlására a birtokosság kénytelen alkalmazni azokat a gyermekeket, akik az iskolából kikerültek különben is úgy a szőlő, mint cukorrépa termelése által megkivánt munka nagyrésztét gyermek-munkásokkal is ellehet — szükségből — végeztetni, tehát a család fentartásáért dolgozó gyermekeket az ismétlő-iskolába való járásra kényszeríteni is alig lehet.

Hogy nálunk feltűnő az ismétlő-iskolát nem gyakorlók száma, annak másik okát azon körülménybe kell keresni, hogy egyházmegyénk népességének nagy része városokban lakik, ahol vagy községi-, vagy állami gazdasági- és ipar-iskolák gondoskodnak a 12--16 évesek továbbképzéséről. Ezek a gazdasági és iparos tanulók a mi statisztikánkban úgy vannak feltüntetve, mint nem-iskolázók.

És a két körülmény az oka annak, hogy a mi egyházmegyénkben látszólag és aránylag nagyobb az ismétlő-iskolát elhanyagolók száma, mint egyebütt.

17. Tavaszi gyűlésünk 40. sz. jegyzőkönyvi pontjában azt határozta, hogy az 1907. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés 52. sz. alatt foglalt ama rendelkezésnek, hogy adjunk véleményt és javaslatot arra nézve, miként lehetne meggátolni, hogy az iskolába nem járó tankötelezettek száma ne szaporodjék? s egyházmegyénk csak akkor fog eleget tehetni, ha a tanítói körökből e tárgyban beérkezett pályamunkák őszi gyűlésünkig elbíráltnak.

Tanügyi bizottságunkhoz beadott véleményes jelentései szerint az iskolát nem gyakorlók nagy száma onnan származik, mert sem az iskolai előljáróság, sem a polgári hatóság nem jár el kellő erővel a be nem íratkozott tankötelesekkel szemben és csak felületesen hajtatik végre a törvénynek erre vonatkozó rendelkezése. E baj megszüntetése végett javasolják, hogy a kötelességét e tekintetben elmulasztó tanító, lelkész illetve iskolaszék ellen szigorú fegyelmi eljárás indítandó, a hanyagságot tanúsító községi előljáróság ellen pedig illetékes hatóságánál tétessék megtorló intézkedés.

18. 1907. évi őszi egyházkerületi gyűlésünk 67. sz. határozatával utasította egyházmegyénket, hogy az egyház fentartó alapok kimutatását 1908. tavaszi ker. gyűlésünkre terjesszük fel.

Egyházmegyei tavaszi közgyűlésünk a helyettes esperest megbízta, hogy sürgősen intézkedjék az összeírás végrehajtásáról, de miután a helyettes esperes betegeskedése miatt nem tehetett eleget eme megbízatásának, az új megválasztott esperes a felhalmozódott sürgős intézkedést igénylő közigazgatási ügyek miatt nem rendelkezett elég idővel arra, hogy a kerületi rendelkezést végre hajthassa az összeírás foga-

natosítása újból halasztást szenvedett. Azonban az alapok kimutatása jövő évi tavaszi gyűlésünkre felterjeszhető lesz.

19. Szánthó István b-olaszi lelkész a „Vilma“ tanyai ref. vallású gyermekek vallásos neveléséről tavaszi gyűlésünkre nem adott jelentést.

A beérkezett jelentés szerint a tanyán lévő 5—6 ref. vallású tanköteles külön vallásos oktatásáról az egyház nem gondoskodhatik más-képen, mintha az illetőket felrendeli az olaszi ref. iskolában megállapított hittani órákra.

20. Tavaszi egyházmegyei gyűlésünk 79. sz. pontja alapján a pácini leányegyház anyásítása előkészítésére kiküldött bizottság örömmel jelenti, hogy úgy az egyháztanács, mint az egyházközségi közgyűlés az anyaegyházzá alakulást kimondja, a lelkészi díjlevelet 3 példányban kiállítva beterjeszti s Szabó András egyháztag 2000¹/₂ koronás alapítványának, mint a lelkészi jövedelem emelésére tett alapító levelét mellékli.

Egyházmegyei közgyűlés eme jelentést örömmel tudomásul veszi, a lelkészi díjlevelek hiányzó mellékleteinek pótlására s az egy példányban beküldött alapítólevél hiányzó 2 példányának kiállítására a pácini egyháztanácsot utasítja, Szabó András egyháztagnak pedig nagybecsü egyházas buzgóságáról tanuskodó alapítványáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

21. A lukai egyház tavaszi jegyzőkönyvünk 80. p. rendelkezésének teljesen eleget tevén.

Tudomásul szolgál.

22. Olvastatott a tavaszi egyházkerületi jkv. 19. pontjában az elhagyatott szegények, árvák és betegek gondozásáról szóló szabályrendelet.

E szabályrendeleteket egyházmegyénk minden pontjában elfogadja.

23. Tavaszi egyházmegyei jkvnek 68-ik pontjában felhívja az agárdi ref. egyház presbitériumát, hogy miután elhatározta a II-ik tanítószék felállítását, tegyen jelentést az ügy előhaladásáról.

Miután ez ügyről jelentés nem érkezett, tavaszi gyűlésre nyilvántartatik.

24. Olvastatott a tiszaluci ref. egyház beadványa, melyben kéri, hogy engedje meg az egyházmegye, miszerint az egyházkerület pénztárából iskolaépítési költségeinek fedezésére 5000 korona kölcsönt vehessen föl.

Egyházmegyei közgyűlés pártolólág terjeszti fel az egyházkerülethez a tiszaluci egyház kérvényét.

25. Olvastatott Olajos Pál volt gesztelyi most elválasztott törökszentmiklósi lelkésznek az egyházmegye útján a főtiszt. egyházkerülethez benyújtott kérvénye melyben kéri, hogy az egyházkerület hagyja meg őt továbbra is az egyházkerületi özvegy- árva gyámintézet tagjai között, habár ő már ez egyházkerületből eltávozott.

Egyházmegyei gyűlés Olajos Pál kérését pártolólág terjeszti fel a főtiszt. egyházkerülethez.

26. A vajdácskai egyház beterjeszti utólagos jóváhagyás végett iskolaépítését.

Tudomásul vétetik.

27. Olvastatott Géhl János és Károlyi János beadványa a tavaszi egyházm. gyűlés 87. sz. pontjára vonatkozólag, melyben maguk ellen fegyelmi eljárás megindítását kérik.

Esperes a fegyelmi eljárást megelőző eljárás megindítása végett megbizatik.

28. Olvastatott Géhl János felebbezése, illetve kérvénye a tavaszi egyházm. gyűlés 88-ik pontjában, a fa-fizetés ügyben hozott határozatának megváltoztatása tárgyában.

E tárgyban az ügy megvizsgálására Zitás Bertalan és Kovács Gábor tanácsbírák küldetnek ki.

29. Olvastatott a bodroghalászi egyház kérvénye, melyben két parlag szőlőjének iskolaépítés céljára való eladására engedélyt kér.

Egyházmegyei gyűlés nem zárkózik el a bodroghalászi egyház kérelme elől, amennyiben ez az eladás az egyház javára szolgálna, s részéről belemegy a majdan benyújtott adás vevési szerződésnek a kerülethez való pártoló fölterjesztésébe, azonban eleve megjegyzi, hogy egyházi törvényeink nem engedik meg azt, hogy ingatlanok eladási ára iskola építés céljaira fordíttassék.

30. Olvastatott az Órhegy tanyai lakosok beadványa, melyben kéri, hogy ók egyházzal csatoltassanak Lácához, mivel polgárilag odatartoznak s a vallásoktatást is a lácai lelkész végzi.

Kiadatik az egyházlátogatásnak.

31. Beterjeszti a nagygéresi ref. egyház tornyának újra építési s templomának renoválási tervét és költségvetését megerősítés végett, amely építkezés mintegy 13000 koronára van előirányozva, s ez összeget a hivek rendkívüli adó alakjában kivetés útján azonnal befizetik.

Egyházmegyei gyűlés tudomásul veszi s megerősíti a tervet.

32. Tárgyalás alá vétetett a felsőborsodi egyházmegye által nyomtatott egyházlátogatási jegyzőkönyv, mely az E. 1904—7. I. t.-c. 170. §-ának figyelembevételével szerkesztett meg.

Egyházmegyei közgyűlés a felsőborsodi egyházlátogatási mintát elfogadja; bár úgy az iskolai ügyek, mint az egyházi szervezetről szóló kérdések közé óhajtott volna még néhányat felvenni — különösen azt, hogy a szavazók névjegyzéke a rendes időben elkészült-e s ki volt-e téve közszemlére? — mindemellett is mint a

célnek egészen megfelelőt, egyházmegyénk már az évben is alkalmazni óhajtván, felkéri az esperest, hogy egyházmegyénk részére szükséges példányok beszerzéséről gondoskodjék.

33. Tavaszi egyházmegyei gyűlés 61. sz. jkvében utasította az újcsanálosi egyház presbitériumát, hogy a templom-építésnél szakértő által kifogásolt hiányokat vállalkozó által pótolta s a kauciót csak ezek megtörténte után adja ki a vállalkozónak.

A gyűlésben megjelent lelkész jelenti, hogy a kifogásolt hibák kijavítottak; a vállalkozóval a végleges leszámolás a napokban fog meg-ejtetni.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s utasítja az egyházlátogatást, hogy az építkezési hiányok mikénti pótlásáról s a leszámolás eredményéről tegyen jelentést.

34. Tavaszi gyűlésünk 67. sz. a. jegyzett pontjában utasította a perbenyiki egyház goondnokát, hogy az egyházi lökepénzek után hátrálékban maradt kamatok behajtásáról felelőség mellett intézkedjék.

Lelkész azon jelentését, hogy az összes hátrálékos kamatok befizettettek, egyházmegyénk tudomásul veszi.

35. Ugyancsak tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 67-ik pontjában utasította a perbenyiki lelkészt, hogy keresse fel azt a szerződést, mely az iskola átadásakor az állammal megkötött s tegyen jelentést arról, hogy abban a szerződésben miként lettek a mi felekezetünk érdekei biztosítva?

Erre vonatkozólag lelkész jelenti, hogy Perbenyiken a református felekezetnek nem volt iskolája, hanem a község gondoskodott az iskolák felállításáról; mikor pedig a községi iskola államosított, az iskola átadásakor szó sem lehetett valamely felekezet különös érdekeinek előtérbe helyezéséről, így nem kifogásolhatjuk

azt, hogy az állam két róm. kath. tanítót nevezett oda ki

Közgyűlésünk e jelentést tudomásul véve, utasítja a perbenyiki lelkészt, hogy az ottani állami iskolában felekezeti érdekeinkre éber gond-
dal örködjék; a vallásoktatást — addig is, míg
ezért járó fizetése rendezetnék — pontosan és
lelkiismeretesen teljesítse. ha pedig egy harmadik
iskola felállítása munkába lesz véve, azonnal
tegyen erről jelentést az esperesi hivatalnak,
aki elnöktársával együttesen lépéseket fog tenni
oly végből, hogy a harmadik tanítói állás ref.
vallású tanítóval töltsék be.

36. Tárgyaltatott a t.-harkányi egyház 6000 koronás rend-
kívüli adókövetése, mely 1907. évi őszi gyűlésünkre terjesztett
be, de a késői beadás miatt tárgyalás alá nem vétetett.

Közgyűlésünk az iskolai építkezés sürgös-
ségére való tekintetből a rendkívüli adókövetést
oly módon hagyja jóvá, hogy az 1907. és 1908.
évi járulék egyszerre fizetendő be az egyház
pénztárába. Egyebekben a 248 tétel alatt jegy-
zett követést megerősítési záradékkal látja el.

37. A leleszi egyháztanács azon jelentését, hogy Palágyi
Antalt templomi széke használatába visszahelyezi,

közgyűlésünk tudomásul veszi.

38. Kajdy Menyhért alsódobszai lelkész kérését, mely
szerint 1894-ben túlmagasan felbecsült lelkészi jövedelmének
újából felvételére bizottság kiküldését kéri,

egyházmegyénk elfogadja s Kóczán Miklóst
és Zitás Istvánt kiküldi oly megbízással, hogy
elkészítendő munkálatukat egyenesen Dókus
Ernö öméltóságához küldjék.

39. Közhirdetésre ajánltatik

Leányvár, Mezőzombor.

40. Tóth Ferenc berzéki lelkész arra kéri az egyházmegyét, hogy a lelkész-tanítói állás megszűnése s egy rendszerezendő tanító hivatal felállítása esetén intézkedjék arra nézve, hogy a lelkészi fizetésnek mostanáig kiegészítő részét képezett tandíjért az egyház őt megfelelőleg kártalanítsa.

Az 1909 ik évben élethelépő iskolai törvény a tanköteleseket a tandíj fizetés terhe alól feloldván, az állami pénztár fogja fedezni a tandíj megszűnése folytán támadó hiányt, így a berzéki egyház, illetve lelkész-tanítói állás is ezen az uton nyereud kárpótlást.

41. A leányvári egyház 3 példányban terjeszti be a megújított tanítói díjlevelet.

A tanítói fizetésnek a régi, sok apró részletekből álló és bizonytalan értéket képviselő összege a kiállított új díjlevélben készpénzileg és határozottan biztosítva lévén, egyházmegyénk szívesen adja hozzá jóvähagyását, de a kerületi gyűlésre csak abban az esetben terjeszthető fel, ha a megerősítéshez szükséges, de a be nem terjesztett okmányok a főjegyzőhöz idejében elküldetnek.

42. A nagyrozvágyi egyház beterjeszti megerősítés végett a megújított lelkészi és tanítói díjleveleket 3—3 példányban.

Miután az új díjlevelekhez nincs mellékelve sem a lelkészi, sem a tanítói régi díjlevél, sem pedig az 1904—7. évi I. t.-c. 15. §. e pontja nem vétetett figyelembe, amikor a közgyűlési jóvähagyást mellőzték — közgyűlésünk az új díjleveleket oly feltétel alatt hagyja jóvá, hogy a hiányok pótlásáról az egyházi előljároság még kellő időben gondoskodjék, ez esetben a díjlevelek felfognak terjesztetni az egyházkerülethez.

43. Hézsér Emil indítványozza, hogy tekintettel ama sajnosan tapasztalt köztudomásu tényre, hogy a református val-

lásu theológus ifjak közt az újabb időben sokan találkoznak olyanok, akik a bennök élő vallásos hitnek papi hivatottságuknak még annyiban sem adják jelét, hogy lakóhelyükön a nagy szünidő alatt a vasárnap délelőtti isteniszteletet látogatnák, miért is szükségesnek látszik, hogy intézkedéseket tegyen egyházkerületünk eme kiáltó vallás iránti közöny megszüntetésére.

Egyházmegyei közgyűlésünk nem tekintheti közönyösen a theológus ifjak egy részének azt a vallásos hidegségét, amelyet a templomi isteniszteletek látogatásának elhanyagolásával kimutatnak; nem tartja megengedhetőnek, hogy éppen azok, akiket élethivatásuk napról-napra a templomhoz fog kötni az egyházközség tagjai előtt mintegy példát adjanak a templom kerülésre s állandó távollétükkel tüntessenek a nyilvános isteniszteletek építő és nevelő hatása ellen, miért is felkéri a főt. Egyházkerületet, hogy ezen nem kívánatos állapot megszüntetése végett tegye meg a szükséges és célhoz vezető intézkedéseket

44. A cigándi ref. énekkar megerősítés végett beterjeszti alapszabályait.

Az alapszabályokat egyházmegyei közgyűlésünk azzal a záradékkal hagyja jóvá, hogy a tagok jogának 5-ik §-ában említett pénzkiosztása nem vonatkozhatik azon összegekre, melyek az énekkar pénztárába mint adományok és az énekkar által rendezett mulatságok tiszta jövedelme gyanánt folynak be az énekkar pénztárába.

45. Az erdőbényei egyház beterjeszti Kastély Miklós tanító ujjnan kiállított díjlevelét, mely szerint a tanítói javadalom az egyház pénztárából fizetendő száz és a Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által 35365/908. sz. alatt utalványozott 900 (kilencszáz) K államsegélyből s megfelelő szintén államsegélyes korpótlékból fog állani

Egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett díjleveleket az előadott okokban jóváhagyja s megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez terjeszti fel.

46. Bacsikai lelkész jelenti, hogy a leleszi tanító és az egyház között 10 öl tűzifa illetményre vonatkozólag támadó ellentét akként intézettel el, hogy a presbyterium a tanítónak a város által fizetett fapénzt átengedi s a tanító által vásárolt fát a városhoz közeli vasúti állomásról vagy erdőből haza szállíttatja.

Miután ezen egyezéség mindkét érdekelt fél kölcsönös megegyezésével és megelégedésére jött létre, a felmerült nézet ellérés kiegyenlítését egyházmegegyénk örömmel veszi tudomásúl.

47. A betöltetlenül álló egy papi-, tanácsbírói- és egy világi aljegyzői hivatalra az elnökség elrendeli a szavazatot.

A szavazatok beadásának határidejéül szeptember hó 20-ára tüzetett ki s egyuttal az egyházkerületre kiküldött képviselők a szavazatok felbontásával is megbízattak.

48. Bajúsz Imre megyaszói tanító azzal a panasszal fordult az egyházmegyéhez, hogy az egyházi előjáróság elrendelte ugyan, hogy a tanító részére fizetendő gabonát az egyháztagoktól — a törvény rendelkezésének megfelelőleg — a presbyterium szedje be, de a tanítóra nézve azon sérelmes intézkedés tétetett, hogy a gabonának beszédése a tanító használatában lévő és általa élelmiszertárul is használt kamarába eszközöltessék. Kéri ezen rendelkezés hatályon kívüli helyezését annyival is inkább, mivel az egyházi magtár e célra egészen megfelel.

Közgyűlésünk méltányosnak tekinti Bajúsz Imre kérelmét, mert a tanító által használt kamara oly tartozéka a tanítói fizetésnek, mely felett a presbyteriumnak nincs jogában rendelkezni s azt a haszonélvezetre jogosított tulajdonos beleegyezése nélkül semmiféle célra nem használhatja fel, miért is utasíttatik a presbyterium, hogy a tanítói javadalomhoz tartozó gabonaneműek beszédetéséről oly módon gondoskodjék, hogy az által a tanítók haszonélvezeti s ebből folyó birtoklási joga semmi tekintetben csorbúlást ne szenvedjen.

49. Tavaszi gyűlésünk 43. sz. pontjában utasította a t.-luci egyház gondnokát, hogy a Séllei András t.-luci fitanító által használt földeknek 1905. év óta felhalmozódott állami adó hátralékát a tanítónak járuló fizetésből haladéktalanul rendezze.

Ezen tárgyban jelentés nem érkezvén, felhívja egyházmegyei közgyűlésünk a t.-luci lelkészt, hogy intézkedjék az adóügy teljes kielégítéséről. Jelentését tavaszi gyűlésünkre adja be.

50. A vissi községi iskola felállítása tárgyában egyházmegyénk őszi közgyűlésünkön kívánt dönteni, mivel az ehhez szükségelt iratok érdemileg elbírálhatók nem voltak.

Napirendről levétegett.

51. Tavaszi gyűlésünk 46. sz. határozatával utasította a leányvári egyházi előljáróságot, hogy az iskola építésre felvenni szándékolt kölcsön tárgyában őszi gyűlésünkhöz adja be kérvényét, hogy az őszi kerületi gyűléshez felterjeszhető legyen. De e mellett még ez év folyamán tegyen meg minden előkészületet arra, hogy az építkezés a jövő év tavaszán kezdetét vehesse.

Jelentés nem érkezett az iskola építési ügy állapotáról. Nyilvántartásban marad.

52. Az erdőbényei egyház a tulajdonát képező két kat. hold 77 □ öl területű elcserjésedett régi temetőkert eladását 1600 korona vételár ellenében elhatározván, az erről kiállított adásvevési szerződést egy eredeti példányban két másolattal jóváhagyás végett felterjeszti.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházközségi közgyűlési jegyzőkönyvben, valamint a lelkész és gondnok jelentésében kifejtett okokból és megjelölt célból a heterjesztett adásvevési szerződést másolataival, a jelentés és a közgyűlési jegyzőkönyv kapcsán pártolóan terjeszti fel az egyházkerületi közgyűléshez.

53. A taktaharkányi lelkész jóváhagyás végett felterjeszti a taktaharkányi egyházközségi közgyűlésnek az 1908. évi aug.

2-án hozott határozatát, amely szerint Orbán István egyháztagot a néhai nagyatyja Orbán János által, az egyháztól az 1862. évben megvásárolt 535 □ öl területű szántóföld után esedékes, az 1862. évtől felszaporodott és Orbán Istvánnak még a nevezett nagyatyját, majd ugyanannak atyját terhelő 58 kor. 71 fillér hátralékos egyházi adóból 28 kor. 71 fillérnek a fizetése alól — figyelemmel arra, hogy a nevezett egyháztag 30 koronát már első felszólításra minden vonakodás nélkül megfizetett és arra, hogy a hátralék felszaporodására az akkori egyházközségi előjáróság mulasztása is okúl szolgált — felmentette

Egyházmegyei közgyűlés a taktaharkányi egyházközségi közgyűlésnek ezt a határozatát a benne foglalt indokokból jóváhagyja.

54. Az örösi lelkész panaszolja, hogy az örösi volt úrbéres gazdaközönség a vele közös és a lelkészi és tanítói javadalmozást $\frac{15}{84}$ részben illető legelő, mint parti birtok után járó vízjog évi hasznából a lelkészt és tanítót részesíteni nem hajlandó s ebből folyóan a lelkész és tanítónak a volt úrbéressekkal szemben ez idő szerint 209 kor 10 fill. követelése van.

Egyházmegyei közgyűlés ennek a vitás és nem az egyházi hatóságok hatáskörébe tartozó ügynek rendezése céljából felhívja a jövő évi egyházlátogatókat, hogy lépjenek érintkezésbe a volt úrbéressekkel s igyekezzenek velük a lelkész és tanító jogait és illetve érdekeit biztosító megállapodásra jutni, aminek nem sikerülte esetén szólítsa fel az egyház presbiteriumát, hogy ez az egyházmegyei ügyész esetleges meghallgatása után a lelkész és tanító jogait rendes polgári per úton érvényesítse.

55. A zemplénagárdi lelkész beterjeszi a révleányvári leányegyház presbiteriumának az 1908. évi aug. 2-án tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvet, melyből kitetszően a leányvári róm. kath. és gör. kath. hívek által, a ref. egyház temetőjének tulajdonjoga iránt indított keresetet a királyhelmei kir. járásbíróóság elutasította s az ügy a fellebbviteli bíróság előtt áll.

A presbiterium a róm. és gör. kath. hívek ama tényében,

hogy a ref. temető, — illetve annak egy része — tulajdonjoga iránt keresetet támasztottak, vallásügyi sérelmet lát és ez okból tartotta szükségesnek az ügyet az egyházmegyei közgyűlés elé vinni.

A presbiterium ebben a határozatában ahhoz is jóváhagyást kér, hogy a katolikusok ama kereszttelvényének hatósági eltávolítása iránt, — amelyet a katolikusok a ref. temetőben előzetes engedély alapján állítottak fel — a lépéseket megtehessék.

Az egyházmegyei közgyűlés ebben az ügyben mi irányban sem látja szükségét valamelyes intézkedésnek. Ugyanis annak a kérdésnek az eldöntése, hogy hajdan a földesurak által adományozott temetőterület tulajdonjoga egyedül a reformátusokat illeti-e? avagy ahhoz más vallásfelekezetük is formálhatnak-e jogot? kétségtelenül polgári per *utra* tartozik és így a más vallásfelekezeteknek ama tényébe, mely szerint ők vélt jogukat érvényesítendő e tárgyban bírói jogsegélyhez folyamodnak, a ref. egyháznak, mint ilyenek megtámadására irányuló szándék helyesen bele nem magyarázható, tehát jelen esetben vallásügyi sérelemről szó nem lehet.

Magából a presbitéri jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a katolikusok kereszttelvényüket, a reformátusok temetőjében, a református egyház előleges engedélye alapján állították fel; ily körülmények között pedig az e tárgyban adott előzetes engedély komolyságával, a keresztyéni szeretettel és a felekezeti türelmességgel egyetlen lépés sem volna összeegyeztethető, amely minden elfogadható indok nélkül a már felállított kereszttelvény eltávolítására irányul, annyival kevésbé, mert a presbitériumnak az az aggálya, hogy a felállított kereszttelvény a katolikusoknak a temetőre vonatkozó vélt tulajdonjoguk tekintetében idővel talán perbeli bizonyítékul szolgálhatna, — nem bír kellő alappal, amennyiben abból a pusztán körülményből, hogy egy köztemetőben valamely vallásfelekezetnek kereszttelvénye is áll, ennek a vallásfelekezetnek a temetőhöz való tulajdonjoga egyáltalán nem következethető.

56. A szomotori egyházba az 1908. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés által a 47 sz. alatt foglalt határozattal kiküldött bizottság jelentését heterjeszti s egyidejűen azt a körülményt is örömmel hozza az egyházmegyei közgyűlés tudomására, hogy Futó János nyug. társulati felügyelő a szomotori egyház részére 400 kor. — alapítványt tett oly célból, hogy ezáltal ennek az egyháznak anyagi helyzetén némi képen ő is segítsen.

Az egyházmegyei közgyűlés elsősorban is jóleső érzéssel tapasztalja a küldöttség jelentéséből is kitünő azt az örvendetes körülményt, hogy a hívek szívéből nem halt még ki az egyház iránti szeretet és az ezzel párosult áldozatkészség, amely nélkül egyházunk virágzása nem remélhető, sőt e nehéz időkben fennmaradása is kétséges.

Az adakozó nemes szívére, egyháza iránt táplált törhetetlen ragaszkodására, odaadó szeretetére vall, hogy amidőn egyházának megrendült vagyoni viszonyait látja, a bekövetkező pusztulás felett érzelt mély aggodalom vesz erőt lelkén s erejéhez mérten tekintélyes anyagi áldozattal siet annak megmentésére; példát mutatva a többieknek.

Hálás köszönetet nyilvánít az egyházmegyei közgyűlés az adakozónak emez adományáért, aminek jeléül jegyzőkönyvének vonatkozó kivonatát neki kézbesíteni rendeli, őszintén óhajtván, hogy nemes szívében áldozatkészségének jutalmaként édes megnyugvást keltsen annak tudata, hogy ott és akkor segített, ahol és amikor a legnagyobb szükség mutatkozott és hogy egyházunk jövője elé szép reményekkel tekinthetünk, ha annak hívei között az áldozatkészségnek ily kimagasló példája követőkre talál.

Egyházmegyei közgyűlés egyidejűen a vonatkozó adománylevelével megszerzésével Ölbey János egyházmegyei tanácsbírót bizza meg

Tudomásul veszi, hogy a Klobusiczky-alap nem 1058 koronát, hanem 4200 koronát tett ki s hogy abból 3142 kor. egyházmegyei kezelés

alatt áll s csupán 1058 kor. költetett el még 1876. évben egy istálló felépítésére.

Minthogy eszerint az 1058 kor. alapítványi rész tőkének az elköltése a jelenlegi lelkész ott működése előtti időben történt, e részben a jelenlegi lelkészt vád nem érheti.

Nyilván tévedésből és kevésbé körültekintő egyházlátogatási jelentés alapján foglaltatott, tehát a tayaszi egyházmegyei közgyűlés 47. sz. határozatába az a kitétel, hogy a jelenlegi lelkész gondatlansága által hozzájárult volna a Klobusiczky-alap elköltéséhez. E tekintetben kész örömmel adja meg a lelkésznek az egyházmegyei közgyűlés a fentiek megállapításával az elégtételt. De egyidejűen nem mulaszthatja el rosszalásának kifejezést adni a lelkész ama mulasztása felett, hogy ennek az alapítványi résztökének visszafizetése tárgyában az 1898. évi őszi egyházmegyei közgyűlés által 41. sz. alatt hozott határozatnak, mely szerint az elköltött tőke összeg 10 éven keresztül lett volna a hívekre kivetendő, mirészben sem tett eleget. Ez az elköltött alapítványi résztőke az alábbiak szerint lesz pótlendő.

A 30 filléres tanítói nyugdíj-járulék hátrálékra vonatkozóan utasítja az egyházmegyei közgyűlés Horváth Gábor tanítót, hogy az e címen általa beszédett összegeket haladéktalanul, különbeni fegyelmi eljárás terhe alatt fizesse be s annak megtörténtét az esperesi hivatalnál 15 nap alatt nyugtával igazolja.

E helyütt tudomásul veszi az egyházmegyei közgyűlés a nevezett tanítónak a küldöttség előtt tett azt a kijelentését, hogy a f. évi október hó 1-től kezdődően nyugdíjazását kérelmezni fogja.

A szomatori egyháznak a konvent által az egyházi építésekől származott adóság törlesztésére adományozott 1200 kor. segély hova fordítása tárgyában az egyházmegyei közgyűlés a következően rendelkezik:

Kifizetendő a lelkész részére az ezáltal a lelkész-lak renoválására fordított költségekre 381

korona, amely összeggel a lelkésznek az egyházzal, illetve egyháztaggokkal szemben e címen támasztott követelése teljes kielégítést nyerend.

Tudomásúl szolgál az esperes által bejelentett az a körülmény, hogy a lelkész ebből a 381 koronából 200 koronát már megkapott és így csak 181 koronára van igénye.

A fentt jelzett 1200 kor. segélyösszegeből 658 kor. a Klobusiczky-alaphól elköltött 1058 kor. részben pótlására fordítandó. Ezen a 658 koronán felül a Futó János által adományozott 400 korona is a jelzett 1058 kor. pótlására lesz fordítandó, amikor is a Klobusiczky-alap teljesen helyre lesz állítva.

Az ekként pótlásra szánt összegek az alapnak e.-megyeileg kezelt többi részéhez csatolandók s ily célból Debreczeny Bertalan világi tanácsbíró kezéhez fizetendők.

Az 1200 kor. segélynek fennmaradó része, azaz 161 korona az egyház gondnokának kút, sütökemence előállítására s más mulhatlanul szükséges befektetésekre lesz kifizetendő.

A küldöttség ama javaslatát, hogy az egyházi épületek rendbehozása céljára felveendő kölcsönből az egyháztagokra sulyosodó nagy teher felerészbeni fedezésére az egyházmegye állandó segélyről gondoskodják, az egyházmegyei közgyűlés magáévá nem teheti, mert ily állandó segélynek kieszközlése módjában nem áll és elvárja, hogy az egyház vezetősége erre a segélyre való tekintet nélkül fog utat és módot találni arra, hogy a meglevő épületeket a végpusztulástól megóvjá, jó karba hozza s a hiányzó szükséges épületeket felemelje.

A minden alap nélkül még ez idő szerint is állandóan kivetett s már évek óta hátrálékos tőkekamat adók törlése céljából az egyházmegyei közgyűlés Debreczeny Bertalan világi tanácsbíró és dr. Szánthó Elek egyházmegyei alügyész bizza meg a szükséges lépések megtevésével és nevezett tanácsbírónak a tőkakamat adó kiveté-

sének alapjául szolgáló már megszűnt követelések jegyzékét kiadja.

Tudomásul veszi az egyházmegyei közgyűlés az esperesnek azt a szóbeli bejelentését, amely szerint az adóhátrálékok behajtása iránt a szükséges intézkedések megtétettek.

Végül magáévá teszi az egyházmegyei közgyűlés a küldöttségnek ama véleményét, hogy a lelkésznek fegyelmi eljárás alá vonására ez idő szerint ok fenn nem forog.

57. Egyházmegyei lelkészi értekezlet indítványozza, hogy az egyházi adócsökkentés tárgyában bekívánt rovatos-íveknek kiállítására körül tapasztalt különböző eljárás módokat egyöntetűvé tétele végett az 1907. évi őszi közgyűlés 11-ik pontjában kiküldött adóügyi bizottság mielőbb tartson ülést, melyben állapítsák meg azon elveket, amelyeket a rovatos-ívek kitöltésénél mulhatlanul szem előtt kell tartanunk, ha minden tekintetben eleget akarunk tenni azon követelményeknek, melyeket a konvent a kérvények mellékleteinek szabályszerűsége szempontjából felállított.

Közgyűlésünk az indítványt elfogadva felhívja az adóügyi bizottság tagjait, hogy f. év szept. 12-én Sárospatakon tartson ülést s megállapodásának eredményét az érdekelt feleknek hozza tudomására.

58. Egyházmegyei lelkészi értekezlet előtérjesztést tesz arról, hogy egyházmegyénk lelkészi karára az egyes érdekelt lelkészek észrevételeinek meghallgatása nélkül állapította meg a konventi adóügyi bizottság a nyugdíjintézet pénztárába befizetendő alapdíj és évi járulékok összegét.

Erre vonatkozólag esperes²² jelenti, hogy a díjtételek kimutatását elődjétől oly későn kapta meg, hogy a konventtől kitűzött határidőre az adatokat beszolgáltatni lehetetlen volt, miután azonban a konventtől egyházmegyénk halasztási időt nyert, minden lelkésznek lesz ideje és alkalma arra, hogy őszi gyűlésünk jegyzőkönyvébe függe-

lék gyanánt csatolandó kimutatásból a személyére vonatkozó tételeket átvizsgálva a helyesbítés céljából esetleg felebbezési jogával éljen.

59. Tárgyalás alá vétetett — a lelkészi értekezlet indítványa alapján — a lelkészi nyugdíjüggyel kapcsolatos s a lelkészeket súlyosan érintő azon nagy kérdés, hogy miután a mai nehéz gazdasági viszonyok közt 1600 korona lelkészi fizetésből a mindennapi megélhetésre is csak szűkösen telik, — miként fedezzék ebből a lelkészek azt az elviselhetlen nagy terhet, mely reájok a lelkészi nyugdíjintézet felállítása következtében — különösen az első öt évben — háramlík?

Egyházmegyei közgyűlésünk a lelkészi nyugdíjintézetbe befizetendő alapidj fedezésére vonatkozólag csatlakozik a tornai egyházmegyének kiváló alapossággal megokolt azon indítványához, hogy a „Hollandi-tár“ mint kizárólag a lelkészeket jogszerűleg megillető alaptőke, oldoztassék fel az idők folyamán reautalt kötelezettségek terhe alól s ebből elégtlessenek ki az egyházkerületben lévő lelkészek alapidjai - 1600 korona törzsfizetés erejéig.

60. Olvastatott a táljai egyháznak azon kérvénye, melyben az egyházmegyét hívják fel arra, hogy ez állapítsa meg és döntse el: kiket és milyen mértékben terhel az anyagi felelősség a Fügei András táljai volt pénztáros sikkasztásánál?

Az E. I. t.-c. 124. § d) és a 126. § a) világosan megállapítja ugyan, hogy a pénztári ellenőrzés kötelessége kire háramlík és e tekintetben a felelősség is kit terhel, mindemellett az egyházmegye nem zárkózik el azelől, hogy megvizsgáltassanak azon ténykörülmények, melyek ily nagymérvű sikkasztást lehetővé tettek, vagy amelyek az említett két törvényszakasz rendelkezéseire módosítólag folynának be, miért is megbízza az esperest, hogy egy általa kiküldendő bizottság útján szerezzon felvilágosítást afelől, hogy kik és miben követtek el mulasztást?

61. Az egyházmegyei számvevőszék tagjaiul — ugyanazon időtartamra, mint a többi tisztviselők — a következők választották meg :

a tályai járásba: rendes tag *Hézszer Emil*, póttag *Pálóczy József*; a megyaszói járásba: rendes tag *Zitás István*, póttag *Székely Imre*; a sárospataki járásba: rendes tag *Bartha József*, póttag *Szöllősy József*; a cigándi járásba: *Ölbey János* rendes tag, *Erdélyi József* póttag; a szentesi járásba: *Keresztury József* rendes, *Miskolci Endre* póttag.

62. Olvastatott a püspöki hivatal azon rendelete, mely meghagyja, hogy azt a „Tárgymutatót“, mely országos egyházi törvényeinkben való könnyebb tájékozás végett a könyvpiacra megjelent — igyekezzenek egyházaink megszerezni.

Közgyűlésünk felhívja az esperest, hogy a „Tárgymutatót“ az egyházmegyei közigazgatási pénztár terhére úgy rendelje meg, hogy az egyházmegyénk minden anyaegyházának megküldhető legyen.

63. Esperes a következőket jelenti a segédlelkészek elhelyezéséről:

Sárospatakra ifj. *Bálint Dezső*, *Éles István*; Cigándra *Barkaszi Károly*; Királyhelmece *Körössy György*; Tarcalra *Móricz István*; Hernádnémetibe *Kovács Béla*; Tisza-Karádra *Karászy Benő* segédlelkészek küldettek ki.

Egyházmegyénkbe kéri magokat kebeleztetni s előjegyzésbe is vétettek a következők: *Keresztényi István*, *Reho Gyula*, *Horkay Lajos*, *Bornemisza István* végzett theologusok, azzal az utasítással, hogy a képesítő vizsga letétele után oklevelüket az esperesi hivatalnál mutassák be, egyházmegyénk szeretettel veszi kötelékébe.

64. Tavaszi gyűlésünk 48 sz. jkvi pontjában felterjesztést intézett a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy a takaszadai lelkésznek a „Csillag“ tanyai iskolában végzett

vallásitanítási szolgálatai, illetve az ily alkalmakkor felmerülő fuvarköltégeinek befizetéséről, illetve megtérítéséről az egyházkerület annyival is inkább gondoskodjék, mivel az egy órányi távolban lévő „Csillag“ tanyai iskola a harkányi uradalom jótékonyágából fennálló intézet lévén erről az oldalról kárpótlást nem remélhet.

Egyházkerületi közgyűlésünk f. évi május hó 20-án tartott közgyűlésében 134 sz. a. jegyzett jegyzőkönyvi pontjában felhívta az egyházmegye esperesét, hogy a taktaszadai lelkésztől határozott nyilatkozatot kívánjon az igényelt fuvardíj összegéről s azt a püspöki hivatalhoz mielőbb jelentse be, hogy az E. IV. t.-c. 2. §. értelmében a konventtől eme segélyösszeg kérelmezhető legyen.

Taktaszadai lelkész azon jelentése, hogy a „Csillag“ tanyai vallásoktatás évenként körülbelül 40 félnapon vonja el cselédjét és két lovát a munkától, miért is fuvardíját 120 koronában kéri megállapíttatni a főtiszt. püspöki hivatalhoz felterjesztetni határozottatott.

65. Egyházlátogatásra a következő tanácsbírák és lelkészek mennek ki :

a *tályai* járásba Ölbey János és Keresztúry József,

a *megyaszói* járásba Zitás Bertalan és Zitás István,

a *sárospataki* járásba Horváth János és Danyi József.

a *cigándi* járásba Hézsér Emil és Farkas Lajos,

a *szentesi* járásba Máthé Gyula és Miskolczy Endre.

66. Olvastatott egyházmegyei tanügyi bizottságunknak az egyházmegye főhatósága alatt lévő népiskolák szellemi és anyagi állapotát s egyéb körülményeit feltűnítő jelentése az 1907/908. iskolai évről, Ezen jelentés következőképen hangzik :

Statisztikai rész.

Egyházmegyénkben a lelkek száma: 52.944, 5819-el több, mint 10 évvel ezelőtt, 383-al kevesebb, mint a múlt évben volt.

Iskolaköteles 6—12 évig: 3330 fi, 3264 nő, összesen: 6594, 191 el több, mint 10 évvel, de 383-al kevesebb, mint egy évvel ezelőtt.

Saját iskolánkba jár:	2812 fi,	2803 nő,	összesen:	5615.
Más vallású iskolába jár:	17 „	14 „	„	31.
Községi állami iskolába jár:	185 „	194 „	„	379.
Iskolába jár tehát összesen:	3014 „	3011 „	„	6025.

1023 al több, mint 10 évvel, 195 el kevesebb, mint egy évvel ezelőtt. Annyi mint a tankötelesek 91%-a. Nem járt iskolába 282 fi, 233 nő, összesen: 515, annyi mint a tankötelesek 9%-a

Ismétlő iskola köteles 12—15 évig: 1293 fi, 1255 nő, összesen: 2548.

Ebből jár saját iskolánkba: 950 fi, 944 nő, összesen: 1894.

„ „ polgári iskolába:	3 „	1 „	„	4.
„ „ iparos „	38 „	„	„	38.
„ „ gimnáziumba:	44 „	„	„	44.

Összesen jár tehát: 1035 „ 945 „ „ 1980.

Annyi mint a tankötelesek 77%-a. Nem részesült oktatásban 493, annyi mint a tankötelesek 23%-a.

Más vallású járt hozzánk:

Róm. k., gör. k.:	249 fi,	178 nő,	összesen:	427.
Ág. evang.:	21 „	3 „	„	24.
Izraelita:	66 „	127 „	„	193.

Összesen tehát: 336 „ 308 „ „ 644.

Egyházmegyénkben van 75 fi, 10 nő tanító, közülök rendes 78, ideiglenes 5, lelkész tanító 2, okleveles 81, nem okleveles 4.

Tanítói lak jó: 65, rossz: 12.

Az iskolák közül VI. osztályú: 64, V. osztályú: 8, III—IV. osztályú: 7.

Tanterem törvényszerű: 64, nem törvényszerű: 19.

Felszerelés kellő: 31, hiányos: 53.

Az iskolák szellemi állása a következő:

Kitűnő osztályzatúak Gesztely (mindkettő), Lelesz, Bacska, Nagytárkány, Bodrogmező, Zemplénagárd, Sárospatak (fi III—IV; nő I—II.; III—IV.) Ricse, Cigánd (Kántor M.) Karád (I. o.) Tak-taharkány (Csikos István) Alsódobsza, Karos, Karcsa, Pácín, Viss-

O.-Liszka (I—II.), Erdőbénye (III—IV.), Mezőzombor, Tállya, Szerecs, Örös, Kisgéres, Taktaszada = 27.

Dicséretes: Sajókesznyéten (Csizy), Hernádnémeti, Tiszalúc (mindkettő), Tarcal (Géhl), Csobaj, Pthrügy, Tiszaladány (I—II.), Tokaj, Ágcsernyő, Kistárkány, Sárospatak (fi I—II.). Bodrogolaszi, Semjén, Cigánd (Karikás J., Nagy D., Kántor Ilona, Imre Jul.), Karád (IV—VI.) Megyaszó (mindkettő), Vajdácská, Nagykövesd, Kenézlő, O.-Liszka (III—VI.), Erdőbénye, Nagygéres = 27.

Jó: Sajókesznyéten (Menyhárt J.), Tarcal (I.), Báj, Bodrog-halászi, Újcsanános, Kiskövesd, Erdőhorváti, Ond, Monok, Nagy-rozvagy, Királyhelme. = 11.

Elégséges: Sajóhidvég, Hernádkak, Berzék, Tarcal (IV—VI.), Tiszaladány (III—VI.), Bodrogsára, M.-Hotyka, Láca, Karád (Ab-loncy) Szomotor, Tolcsva, Sima, Golop. — 13.

Gyenge: Taktakenéz, Révleányvár, Bodrogszentés. = 3.

Az iskolalátogatási jegyzőkönyvek szerint a tanítást mindenütt az egyházkerületi tanterv utasítása szerint s annak szellemében teljesítették. A vallás- és énektanításra mindenütt „kiváló gondot” fordítottak. A növendékek általában a törvényszabta életkorban adattak fel az iskolákba, kivéven *Nagytárkányt*, ahol az iskola csak ez évben nyílt meg és *Bodrogszentest*, ahol a szülék és a községi előljáróság hanyagsága miatt nem vihető keresztül a törvény. A felsőbb osztályokba rendesen vitetnek át, kivéven, ahol elmaradottságuk miatt osztályokat ismételnék.

Az iskola helyisége, környéke, udvara nem felel meg a „Szabályrendelet” §-ának *Bodrogsárán, Bodrog-halászon, Nagytárkányban, Karcsán, Nagykövesden, Kiskövesden, Szomotoron, Taktaharkányban* és *Hernádnémetiben*, ahol az iskola ajtaja egyenesen a szabadba nyílik.

A legtöbb helyen még mindig a gyermekek tisztogatják a tantermet s fűtenek a magok által hozott fával.

Az iskolai évet majdnem kivétel nélkül szeptember első napjaiban nyitották meg s végezték június hó derekán, az iskolai szabályrendelet értelmében.

Órarenddel s leltárral a legtöbb iskola el van látva.

A) B) C) és haladási napló, iskolai jegyzőkönyv a legtöbb helyen van, de hiányzik az „Értesítő könyvecske”, melynek használatba vételét az egyházmegye már a múlt évben elrendelte. Szigorúan utasítandók az iskolafentartó egyházak, hogy e könyvecsket, melynek alig néhány fillér az ára, vegyék használatba, osszák ki a növendékek között.

Tetemesebb óramulasztás fordult elő: *Bodrogsárára* árvíz, *Bodroghalászon* szegénység, *Ágcseryőn* mezei munkák, *Kenézlőn* az előljáróság hanyagsága, *Erdőhorvátiban* a szülők hanyagsága, *Erdőbényén*, *Simán* tavaszi szőlőmunka miatt, *Monokon*, hol a gyermekeket a cukorgyár gazdaságában napszamosokul használják fel, *Vajdúcskán* mezei munkára fogják el a 10 éven felüli gyermekeket, hasonlóképpen *Kiskövesden*, *Szomotoron*. Sok a mulasztás *Taktaharkányban*, *Legyesbényén*, *Ricsén*, *Cigándon* járványos betegségek miatt, *Semjénben*, *Lácán*, *Karádon* szintén mezei munka miatt, *Nagyrosvágyon*, *Tarcalon* az előljáróság gyengesége miatt.

A mulasztások a legtöbb helyen bejelentettek a községi előljáróságnak, de csak *Kiskövesdről* van kimutatva, hogy 40 K bírság be is folyt. *Sajóhidvégen*, *Berzéken*, *Kakban*, *Tiszalúcon*, *Szomotoron*, *Makkoshotykán* semmi intézkedések nem tétettek a nagyszámú mulasztás meggátlására.

A lelkeszek általában szorgalmasan látogatják az iskolákat.

Javítások, beruházások a következők: *Bodrogolasziban* az iskolai telek körülkerített, valamint *Nagylárkányban* is, *Bodrogmezőn*, *Visson* az iskolaépület kijavított, *Kenézlőn* kút ásott, *Szerencsen* a tantermet olajos festékekkel vonták be 1 m. magasan, 100 kor. értékben. *Ondon* ajtó, kályha vétetett, *Tállyán* az iskola telek sodronnyal kerített, *Taktaharkányban* 150 korona javítás történt, *Taktaszadán* nagyon szép tanítói lak és iskola épített, *Legyesbényén* 84 koronás kályhát csináltak a tanteremben. *Alsódobszán* az iskola új ablakokkal látatott el s megkísérelték kútat fúrni, *Újcsanáloson* természettani eszközök szereztettek be, *Ricsén* a régi iskola befedetett. *Semjénben* új iskola épül, valamint *Tiszalúcon* is, *Cigándon*. *Szentesen* új ablakok tétettek a tanteremre.

A növendékek mindenütt el vannak látva a szükséges tankönyvekkel; a Bodrogközi nőegylet jótékonyosságát ez évben is érezték szegény növendékek, ellátván ajándékkönyvekkel.

Szakkönyvtár alig van egy pár helyen, de a „Néptanítók Lapja“ megőriztetik.

Ifjúsági könyvtár van *Örösön*, *Bodrogmezőn*, *Sárospatakon*, *Cigándon*, *Gesztelyen*, *Hernádnémetiben* s gondosan kezeltek.

Legnagyobb részben a kerület által elfogadott könyveket használják a növendékek.

Faiskola kevés helyen van. Csak a következőkben foglalkoztak növendékeink csemeteápolással s oltással: *Kisgéresben*, *Bodrogszentesen*, *Nagygéresben*, *Lácán*, *Taktaszadán*, *Kiskövesden*, *Mező-*

zomboron, Kenézlőn, Agárdon, Bodrogmezőn, hol szakszerűen foglalkoznak a növendékek a fanemesítéssel s van is 4000 vadonc, 1200 oltvány, 1000 drb. szederfa és fűztelep.

Templomba minden iskolás növendék jár vasárnap: hétköznap legtöbb helyen a fiúgyermek, kik az éneklésben is segédkeznek. Ahol községi s állami iskola van, a vallásitanítással kapcsolatban történik gondoskodás a templomba járásról.

Ahol ismétlőiskola van, ott leginkább vallásoktatásról s gazdasági ismeretek betérjesztéséről van szó

Ahol iskolai vagyon van, oit mindent elkövetett az egyház előljárósága, hogy az egyház nevére irattassék.

Sajóhidvég. Tanító panaszkodik, hogy sok a mulasztás. Ennek dacára mulasztási naplót nem vezet. Mindennemű naplók, értesítő könyvecske kiányzik.

Hernádkak. Ma sincs tanítója, pedig az államsegély meg van adva, kívánatos a tanítói állás betöltése.

Bodrogmező. Egyházmegyénkben a legjobb faiskolája van, tanítója megérdemli az elismerést, dicséretet.

Erdőhorvátiban szívesen konstatáljuk a múlt évekhez mérten a haladást.

Tolcsván, hol a más felekezetűek dominálnak, a mi iskolánk alig érdemli meg az elégséges osztályzatot: a tanító felszólítandó az igyekezetre.

Ónd. Iskolaépülete s különösen a tanítói lak rossz Kívánatos, az építkezés.

Monokon tetemes a mulasztás s ezzel szemben hanyag az előljáróság.

Karcsán a 95 beiratkozott gyermek közül 24 tett vizsgát. Ily létszám mellett meg sem volna engedhető a klasszifikáció. A mulasztás oka, hogy a szülék nagyobb gyermekeiket libaórzésre s más efféle szolgálatokra vonják el az iskolától.

Pácin iskoláról és tanítójáról nagy elismeréssel emlékszik meg a látogatóság.

Alsódobosza iskolája, mint mindég, úgy most is kitünő; az iskola rendbentartása körül kifejtett munkásságáért jegyzőkönyvi elismerést érdemel.

Karádon az Ablonczy Sándor iskolája majdnem gyenge osztályzatú, működése figyelemmel kísérendő.

*Királyhelmece*n az énektanításra kevés gond fordítottatik.

Bodrogszentesen 109 gyermek közül 17 volt a vizsgán. Minősíthetetlen, mulasztás óriási, minek oka, hogy a szüléktől karha-

talommal sem lehet iskolába szerezni a gyermekeket. Szükségessé vált az egyházmegye szigorú intézkedése.

Taktakenézi iskola gyenge. Miután a lelkésztanító ellen állandó a panasz, ez az állapot tarthatatlan. Mindenesetre intézkedni kell az egyházmegyének.

Iskoláinkban mindenütt a „Sárospataki Irodalmi Kör“ tan-könyveit használják, kivéve Gesztelyt, Ricsét, Cigándot és Lácát, ahol idegen ABC-t használnak és Tokajt, ahol a II-ik osztály számtana idegen.

Matusz Mihály taktaszadai tanító kéri az egyházmegyét, hogy találjon utat és módot arra nézve, hogy az egyházkerületi és egyházmegyei jegyzőkönyvek esetről-esetre a tanítók kezébe is eljuthassanak.

Tanítóköreink szorgalmas munkálkodást fejtettek ki. A sárospataki kör pályadíjat tűzött ki annak a kérdésnek megfejtésére: „Mi lehet az oka, hogy iskoláink színvonala alászállott s miként volna a baj orvosolható?“ Ifj. Fövenyessy Bertalan egy elismerést érdemlő, komoly, alapos munkával vitte el a pályadíjat s a kör megbízta a szerzőt, hogy munkája szellemében egy véleményes javaslatot terjesszen a tanügyi bizottság elé.

A tállyái kör „A testi nevelés fontossága a népiskolában“ c. pályatételt tűzte ki s a díjat Homoky György tállyai tanító vitte el.

Tanügyi bizottság a beterjesztett kimerítő elnöki jelentést tudomásul vette, ennek alapján a következő javaslatokat terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé:

Taktakenézen halaszthatatlan a lelkész tanítói állás beszüntetése s új tanítói állás szervezése, annyival is inkább, mert a mostani tanítói lakás kevés költséggel átalakítható. Felhívatik az egyház előljárósága, hogy tavaszi gyűlésünkig intézkedjék a tanítói állás szervezéséről és a szükséges államsegély kieszközléséről.

Bodrogszentesi gyenge iskola tanítója Sélley Győző most lett megválasztva Hernádkakba. Elvárjuk, hogy új állomásában nagyobb tevékenységet tanúsítson.

Minden iskola fenntartó testület szigorúan utasíttatik, hogy az iskolai „Értesítő“ beszerzéséről haladéktalanul gondoskodjék.

Azon iskolákra vonatkozólag hol a tanító a phonomimicai rendszert alkalmazza kötelezőleg elrendeltetik, hogy a Nagy Sándor féle ABC t kell olvasó könyv gyanánt használniok.

Az egyházkerület által nyomtatott A. B. C. minták rovatai nem egyeznek ugyan az állam által kiadott iskolai nyomtatványokkal, de mivel a kettő közötti különbség lényegtelen és mert ezen nyom-

tatványok hatályon kívül helyezéseivel teten.es kára lenne az Irodalmi körnek, a még meglevő készlet elhasználandó lesz, annak utána pedig oly ívek nyomtatásáról kell gondoskodni, melyek összhangzásban állanak az állam által kibocsátott nyomtatványokkal.

Bodrogmezői tanító Lábos Endre a faiskola mintaszerű kezeléseért megdicsértetik.

Ondon felhívatik az egyházi előljáróság, hogy a tanítói lakás kijavíttatásáról sürgősen intézkedjék.

Karcsán felhívatik a lelkész, hogy a túl sok iskolai mulasztások hatóság útján való orvoslatáról erélyesen intézkedjék.

Bodrogszentesről szintén tetemes mulasztást jelentenek, itt is felhívandó a lelkész a mulasztások ellenőrzésére.

Bartha József 16 év óta iskolalátogató ez alapon kéri felmentését, Pósa Péter és Papp István pedig más egyhm.-ébe távoztak.

Bartha Józsefnek a tanügy érdekében kifejtett fáradozásáért s e tekintetben tanúsított lelkiismeretes tevékenységéért. amidőn a legteljesebb elismeréssel kell adóznunk, helyébe a sárospataki járásba Danyi Józsefet, a szerencsi járásba Csorba Ferencet, a szentesi járásba ifj. Bálint Dezsőt ajánljuk iskolalátogatókúl kiküldeni.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottság beterjesztett jelentését és javaslatát, amidőn jóváhagyólag tudomásul veszi, egyúttal a javaslatokat közgyűlési határozattá is emeli, elrendeli azoknak végrehajtását.

67. Mindezen jegyzőkönyvi pontok

felolvasás után hitelesítették Sárospatakon,
1908. év szeptember hó 12-ik napján.

JEGYZETTÉK:

Hézsér Emil papi főjegyző: I. 1—8, 15—19, 22, 37, 43—52, 58—68 I. II. III. számú hírosági ítéleteket.

Zitás István papi aljegyző: 23—36.

Keresztury József papi aljegyző: 9—14, 20, 21, 38—42.

Labos Béla világi aljegyző: 53—57.

III.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

I.

JEGYZÖKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon 1908. évi szeptember hó 3-ik napján az alsózempléni református egyházmegyei bíróságnak, mint fegyelmi bíróságnak Fügei András tályai volt egyházi pénztáros és egyháztanácsos elleni ügyben tartott tárgyalásról.

Jelen voltak: A bíróság részéről Bálint Dezső esperes, Meczner Béla egyházmegyei gondnok, bírósági elnökök, ez utóbbi úgy is, mint a tárgyalást vezető elnök.

Meczner András, Debreczeni Bertalan, Gecsey Péter, Nagy Barna, Buza János egyházmegyei tanácsbírák.

Hézszer Emil tanácsbíró, mint a bíróság jegyzője.

Felek részéről senki sem jelent meg, de miután a bíróság megállapította, hogy a tárgyalás alá kerülő ügy kellően előkészítve és a tényállás minden részleteiben felderítve van, nem lát okot a tárgyalás elhalasztására, miért is annak megtartását elhatározza.

Tárgyalás alatt van Fügey András tályai volt egyházi pénztáros fegyelmi ügye.

Elnök az ülést megnyitván, az V. t.-c. 57. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset? Miután ilyen eset nem forog fenn, az elnökség megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke konstatálja, hogy vádlott szabályszerűen megidéztetett.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Zitás Bertalan előadó írásbeli jegyzetei alapján Hézszer Emil főjegyző a következőkben ismerteti az ügy állását: A tályai egyház gondnoki számadásának megvizsgálása után lelkes-elnök felszólította Fügei András egyházi pénztárost, hogy az egyházi és iskolai pénztár maradványa gyanánt kitüntetett 1380 koronát készpénzben mutassa be, mire a pénz-

táros kijelentette, hogy ezt nem teheti, mivel a pénzt saját céljaira használta fel s ennek fedezetéül egy megfelelő értékről szóló adóssági kötvény kiállítását ajánlotta fel. Ezen kötvény a pénztáros egyetlen ingatlan birtokára, hazára sűrűsösen be is kebeleztetett, ámde az ingatlanon már akkor többrendbeli követelés jelzalogilag biztosítva volt, melyből, mint utólag megállapított, 1550 kor. tényleges teher előzte meg a tályai egyházat, miután pedig a ház értéke mintegy 2200—2300 koronára tehető, a f. év szeptember 30-án árverés alá kerülő háznak vételárából befolyandó összeg csak részben fogja fedezni a tályai ref. egyház követelését.

Miután a vádlott nem jelent meg a tárgyaláson, elnök nem hívhatta fel védelmének előterjesztésére.

Elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozmány után nyílt ülésben kihirdeti a bíróságnak egyhangulag hozott

ítéletét.

Fügei András tályai volt egyházi pénztáros és presbitert presbiteri állásáról elmozdítja, választói és választhatósági jogától öt évre megfosztja, amennyiben az E. V. t.-c. 34 §-a 7-ik pontjában említett bűneset forog fenn, megbízza az egyházmegyei ügyészt a további eljárás folytatására.

Indokok :

Fügei Andrást szigorú büntetéssel kellett sújtani, mert a beléje helyezett közbizalommal és hivatalos állásával visszaélt, egyházi hivatalának tekintélyét lealacsonyította bűncselekménye által, e mellett a szegénységgel küzdő egyházat érzékenyen megkárosította az által, hogy az egyház pénztárából 1380 koronát elsikkasztott, illetve a saját beismerése szerint — maga céljaira használta fel.

Súlyosbító körülménynek kellett tekinteni, hogy nagyon jól tudta miszerint adóssággal tulterhelt vagyonából az egyháznak okozott kárt teljes egészében vissza nem térítheti, hogy mint magános embernek megélhetési körülményei nem voltak olyan súlyosak, hogy a bűncselekmény elkövetésére rákényszerítették volna és mert ismeretes volt előtte, hogy egyházának milyen nehéz anyagi viszonyokkal kell megküzdenie a reá nehezedeő rendkívüli adóssági terhek miatt, mindezeknek mér-

legelése után — büncselekményének őszinte beismerése dacára is — az E. V. t.-c. 35. §-ának d) pontjában meghatározott fegyelmi büntetéssel és ugyanazon törvény 35. §-ának f) pontjában előírt mellékbüntetéssel, vagyis az egyházi hivatal viseléséről való végleges megfosztással és a választás vagy választhatóság jogától öt év tartamára való megfosztással kellett büntetni.

Eljárási költségekben azért nem marasztaltattott el, mert a vizsgáló bírók költségeiket nem számították fel.

Ezután a bíróság elnöke elrendeli, hogy a tárgyaláson meg nem jelent félnek az ítélet hiteles kiadványa azon értesítéssel kézbesíttessék, hogy azon esetben, ha az ítéletben nem nyugodnék meg az E. V. t.-c. 108. §-ának rendelkezéséhez képest felebbezését a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a bíróság egyházi elnökénél írásbelileg adja be.

BÁLINT DEZSŐ
egyházi elnök.

MECZNER BÉLA
világi elnök.

HÉZSER EMIL
jkv. vezető.

II.

Felvétetett Sárospatakon, 1908. évi szeptember hó 3-ik napján az alsózempleni ref. egyházmegyei bíróságnak, mint fegyelmi bíróságnak Géhl János tarcali tanító elleni ügyben tartott tárgyalásról.

Jelen voltak: A bíróság részéről Bálint Dezső esperes és Meczner Béla egyházmegyei gondnok, ez utóbbi ügy is mint a tárgyalást vezető elnök.

Meczner András, Buza János, Debreczenyi Bertalan, Nagy Barna, Hézszer Emil tanácsbírák, ez utóbbi ügyis mint a bíróság jegyzője.

Felek részéről Gecsey Péter tarcali lelkész és Géhl János tarcali tanító.

Tárgyalás alatt van a Géhl János ellen indított fegyelmi bírósági ügy.

Elnök az ülést megnyitván az V. t.-c 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozatra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset? Megállapított, hogy a bíróság tagjai közt nincs aki érdekelve volna.

Felhívja elnök a feleket, hogy nincsen-e a bíróság valamelyike ellen törvényen alapuló érdekeltégi kifogásuk?

Mindkét fél kijelentette, hogy nincs.

Erre az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke konstatálja, hogy a felek szabályszerűen megidéztettek.

A bíróság elnöke felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékessége tekintetében van-e előadni valójuk. A felek nem tettek semmi kifogást.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Buza János előadó ismerteti az ügy állását.

Elnök felhívja a jelenlevő feleket, hogy az ügyre vonatkozó állításaikat terjesszék elő, mire mindkét fél röviden ismételte a kihallgatási jegyzőkönyvben foglaltakat.

A bizonyító eljárás befejeztetvén, elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozmány után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság szótöbbséggel hozott

ítéletét

mely szerint Géhl János tarcali tanítót az E. V. t.-c. 34. §-ának 1. és 3. pontjában ütköző vétségeért első foku fegyelmi büntetéssel: *rosszalással* sújtja.

Indokok:

A lefolytatott vizsgálat után megállapított, hogy Géhl János érdemekben megöszült főnök és Gecsey Péter lelkész a papi lakon a saját szobájában sértő kifejezésekkel bántotta, sőt — ha állítólag önvédelemből mellbe is lökte.

Azzal a tétével, hogy a templomban a szokásos előéneklést elmulasztotta az V. t.-c 34. §. 1. 3. pontjában felémeltt mulasztást követte el, mivel az előéneklés elmulasztásával kötelességét nem teljesítette és a hívek vallásos érzületét megbántotta; továbbá azzal a tétével, hogy az 1907. év nov. 12-én tartott presbiteri gyűlésben kihívólag ilyen kifejezést használt: „aki én velem kocsis módon bánik én sem bánhatok azzal másképen“ az V. t.-c. 34. §. 3. pontjában felémeltt vétséget követte el, mert ezzel a nyilatkozatával az egyházi tekintélyt s a viselt egyházi állás méltóságát sértette meg

annyira, hogy a gyűlésből emiatt egyes presbiterek el is távoztak.

Enyhítő körülményül kellett tekinteni azon tényt, hogy terhelt a vizsgáló bíróság előtt a legnagyobb őszinteséggel beismerte helytelen magaviseletét s bocsánatot kért a megsértett lelkésztől, de mivel a sértett — tekintettel ama körülményre, hogy sértőnek előzőleg már többször megbocsátott — nem volt hajlandó ezáltal az ügyet elintéztnek tekinteni, a fegyelmi eljárást meg kellett indítani és letárgyalni

Géhl János költségek megtérítése miatt azért nem marasztaltatott el, mert az eljárás folyamán kiküldött vizsgáló bírók költségeiket nem számították fel.

Kmft.

BÁLINT DEZSŐ,
esperes, a bíróság papi
elnöke.

MECZNER BÉLA,
egyh. m. gondnok, vil. elnök,
a bíróság vil. elnöke.

HÉZSER EMIL,
tanácsbíró, a bíróság jegyzője.

III.

Időszaki tanács megalakítása.

Jelenvannak. Bálint Dezső esperes és Meczner Béla gondnok elnöklete alatt: Meczner András, Buza János Debreceni Bertan, Gecsey Péter, Hézszer Emil tanácsbírák, ez utóbbi ugy is mint a bíróság jegyzője.

Elnökség felhívja a bíróságot, hogy miután az időszaki bíróság egy évig terjedő megbízatása lejárt, gondoskodjék a bíróság újból való megalkotásáról.

Időszaki bíróság tagjainul megválasztattak: Hézszer Emil, Zitás Bertalan póttag, Ölhey János, Meczner András póttag, Buza János, Debreceni Bertalan tanácsbírák.

Kelt Sárospatakon 1908. év szept. hó 3-án.

BÁLINT DEZSŐ,
papi elnök.

MECZNER BÉLA,
világi elnök.

HÉZSER EMIL,
jegyző.

TARTALOM MUTATÓ.

I.

Esperest beiktató ünnepély.

II.

Közgyűlési ügyek.

1. Gyűlés megnyitása.
2. A tagok igazolása. Elmaradt lelkészek.
3. Egyházmegyei tisztviselők választásának jegyzőkönyve.
4. Az új tisztviselők felesketése.
5. Meczner Béla főrendiházi tag üdvözlése.
6. Felírás a „Ne temere“ pápai encyclika ellen.
7. Egyházkerületi képviselők.
8. Segélyosztó bizottság tagjai.
9. Lelkészek és tanítók hivatalukban megerősítetnek.
10. Közigazgatási államsegély felosztása.
11. A korcsmák bezárása vasárnapokon.
12. Kertész István ker. gyámügyi járulékát nov. 1 ig fizesse be.
13. Legyesbényei örökségi per folyamatban van.
14. Segély-kérvények bizottságnak tételnek át.
15. Jelentés a vallástanításról az állami iskolákban.
16. Jelentés az ismétlőiskolások mulasztásáról.
17. Jelentés és javaslat az iskolák elhanyagolásáról.
18. Egyházfentartó-alapokról tavasszal adunk jelentést.
19. Vilma tanyai tanulók vallásos oktatása.
20. Pácini leányegyház anyásítása. Lelkeszi díjlevél.
21. Lukai egyház jelentése tudomásul vétetett.
22. A szegények gondozásáról készített javaslat elfogadtatott.
23. Agárdi II-ik iskolaépítés nyilvántartatik.
24. Tiszaluc 5000 korona kölcsönt kér a kerülettől.
25. Olajos Pál a ker. gyámgyár tagja óhajt maradni.
26. Vajdácskai iskolaépítésről jelentés.
27. Géhl János és Károlyi János ellen fegyelmi eljárás indított.
28. Tarcalra bizottság megy.
29. Bodroghalász parlag szőlőjét eladhatja.
30. Az „Órhegy“ tanya hová tartozásáról e. látogatók jelentést adnak.
31. Nagygéresi építkezési tervek megerősítettek.
32. Felsőborsodi e. látogatási jegyzőkönyv mintája elfogadtatott.
33. Ujcsanáros tegyen jelentést a leszámolás eredményéről.

34. Perbenyiki kamathátralékokról a jelentés tudomásul vétetett.
35. Perbenyiki vallásoktatásról lelkész gondoskodjék.
36. Tiszaharkányi rendkívüli adókivetés jóváhagyott.
37. Leleszi jelentés tudomásul vétetett.
38. Kisdobszára Kóczán Miklós és Zitás István megy.
39. Közhirdetésre ajánltatik Leányvár, Mezőzombor.
40. Berzéki lelkész tandíj kárpótlása.
41. Leányvári tanítói díjlevél megerősített.
42. Nagyrozvággyi lelkészi és tanítói díjlevél feltételeesen hagyatott jóvá.
43. Indítvány a theológus ifjak temploin gyakorlásáról.
44. Cigándi énekkár alapszabályai megerősített.
45. Erdőbényei tanítói díjlevél jóváhagyott.
46. Leleszi fa ügy elintézését nyert.
47. Papi tanácsbírói és világi aljegyzői hivatalra szavazás rendeltetett el.
48. A megyaszói egyház gondoskodjék magtárról.
49. Tiszaluci adóhátralékról lelkész adjon jelentést.
50. Vissi iskola ügy levétetett a napirendről.
51. Leányvári iskolaépítési ügy függőben maradt.
52. Erdőbényei régi temető eladható.
53. Tiszaharkányi presbitérium határozata jóváhagyott.
54. Őrösi legelő ügy e. látogatókra bízott.
55. Leányvári temető ügye.
56. Jelentés Szomotorról és határozat.
57. Adóügyi bizottság adjon utasítást a rovatos ívek kitöltésére.
58. Papi nyugdíj-járulék kimutatása jegyzőkönyvbe vétetik.
59. A hollandi-tár fizesse a 23°/₁₀₀ nyugdíj-járulékot.
60. Tállyai pénztár ellenőrzése megvizsgálandó.
61. Számvevőszék tagjai.
62. Az E. T. „Tárgymutató“-ját esperes szereze be.
63. Segédlelkészek elhelyezése és bekebelezése.
64. A „Csillag“-tanyai vallástanításra 100 koronát kér.
65. Egyházlátogatókul kiküldöttek.
66. Tanügyi bizottság jelentése.
67. Jegyzőkönyv hitelesítése.

III.

Bírósági ügyek.

- I. Fügei András tállyai pénztáros sikkasztása.
- II. Tarcali lelkész panasza Géhl János ellen.
- III. Időszaki bíróság megalakítása.

NÉVMUTATÓ.

- Agárd 24.
Bálint Dezső 3, 7, 63.
ifj. Bálint Dezső 9, 64.
Batta Kálmán 9.
Bodroghalászi egyház 30.
Bartha József 66.
Barkaszi Károly 64.
Bornemisza István 64.
Buza János 8.
Berzeviczy Endre 2.
Cigándi egyház 45.
Danyi József 60.
Erdélyi József 62.
Egyházkerület 3, 6, 7, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 23, 26, 44, 60.
Erdőbénye 46, 53.
Farkas Lajos 66, 62.
Géhl János 28, 29.
Győri Sándor 9.
Hézsér Emil 5, 6, 7, 8, 62, 66.
Horkai Lajos 64.
Igaz József 2.
Kiss Miklós 2.
Kun Miklós 2.
Kovács János 2.
Keresztury József 34, 62, 66.
Kóczán Miklós 7, 39.
Kertész István 12.
Károlyi János 28.
dr. Kovács Gábor 8, 29.
Kisdobszai egyház 39.
Kőrössy György 64.
Karászi Benő 64.
Kovács Béla 64.
Keresztény István 64.
Leányvári egyház 42, 52, 56.
Lelkészek 58, 59, 60.
Lukai egyház 21.
Legyesbénye 13.
Leleszi egyház 38, 47.

- Meczner Béla 1, 5, 7.
Mátha Gyula 3, 4, 7, 8, 66.
Mitrovics Gyula 3.
Miklós Béla 7, 8.
Megyaszóí egyház 49.
Miskolci Endre 66.
Móricz István 64.
Nagy Barna 7.
Nagy Dezső 9.
Nagygéresi egyház 32.
Nagyrozsányi egyház 4 .
Órás Kálmán 2.
Ölbey János 7, 8, 62, 66.
Örösi egyház 55.
Oláh Béla 9.
Olajos Pál 26.
Perbenyiki egyház 35, 36.
Pecsenye András 2.
Pálóczy József 62.
Pácini egyház 20
Reho Gyula 64.
Radácsi Mariska 9.
Sipos József 9.
Sarkadi Nagy Antal 2.
dr. Szánthó Elek 4.
Szombathy Dániel 9.
Szánthó István 19.
Szomotori egyház 57.
Szilágyi Géza 2.
Székely Imre 62.
Szöllősy József 62, 2.
Tarcali egyház 29.
Tiszaluci egyház 25, 50.
Taktaharkányi egyház 37, 40, 54.
Tállyai egyház 61.
Tóth Ferenc 41.
Uj csanálosi egyház 34.
Vajdácskai egyház 27.
Verebélyi József 2.
Zitás Bertalan 8, 29, 62, 65, 66.